

Регионален економски преглед и регионални економски прашања – Фокус на ЦИЈИЕ

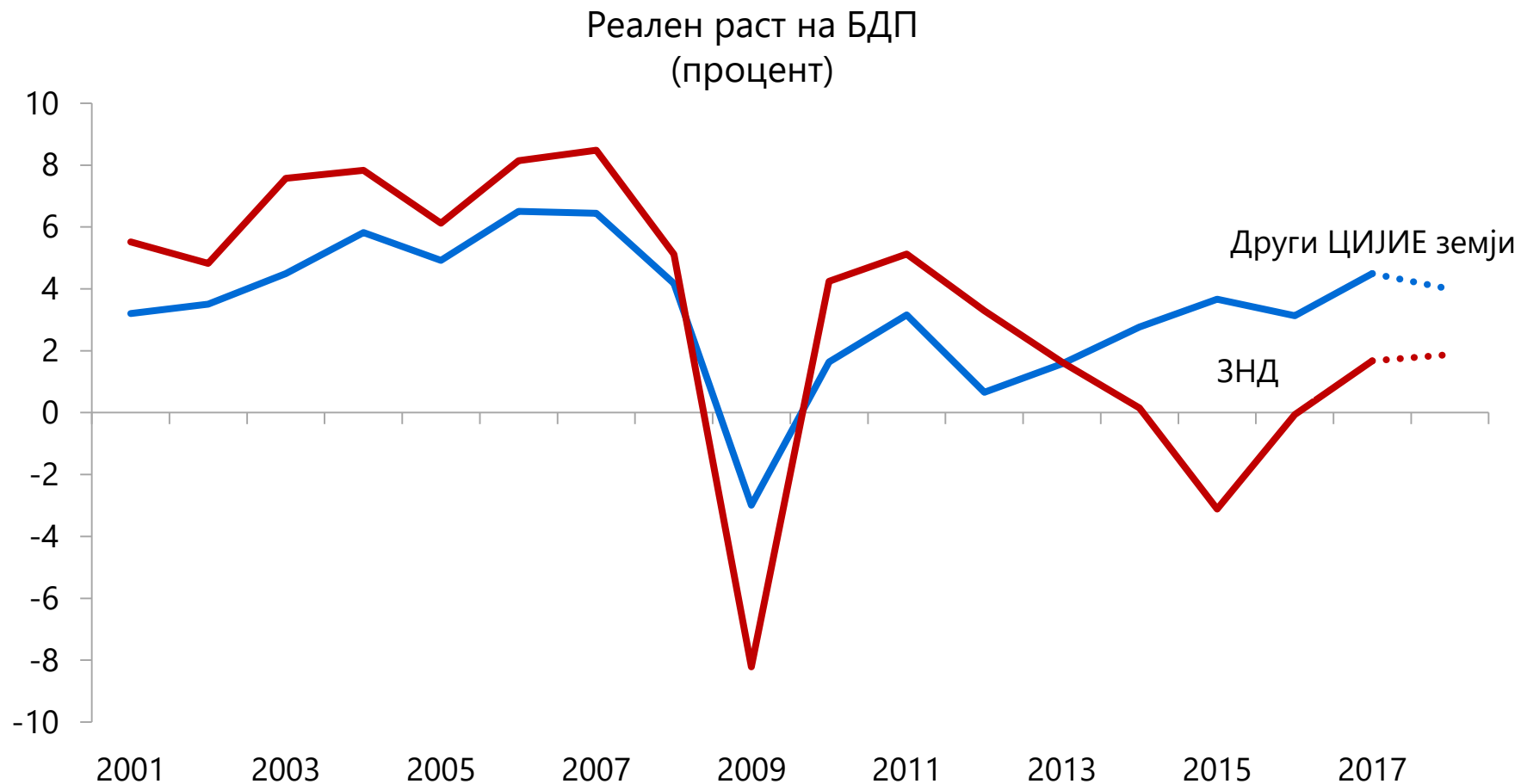
Семинар на ММФ за макроекономска политика
Виена, 13 јуни 2018 г.

Бас Б. Бакер
Висок регионален резидентен претставник за
централна, источна и југоисточна Европа

СВЕТОТ СПОРЕД СВЕТСКИОТ ЕКОНОМСКИ ПРЕГЛЕД ОД АПРИЛ 2018 Г.

Во ЦИЈИЕ, ЗНД се опоравува, а државите надвор од ЗНД бележат силен раст

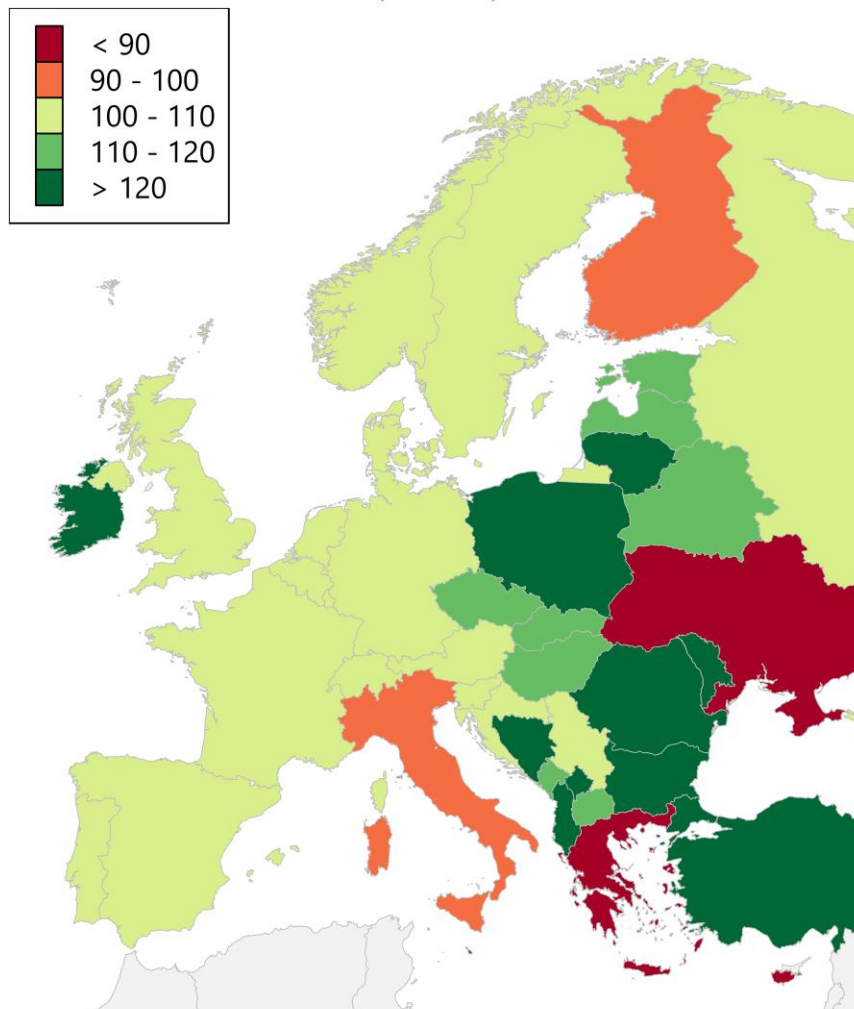

БДП по глава на жител е на нивото пред кризата (освен Украина)

БДП по глава на жител во 2017 г.

(2008=100)

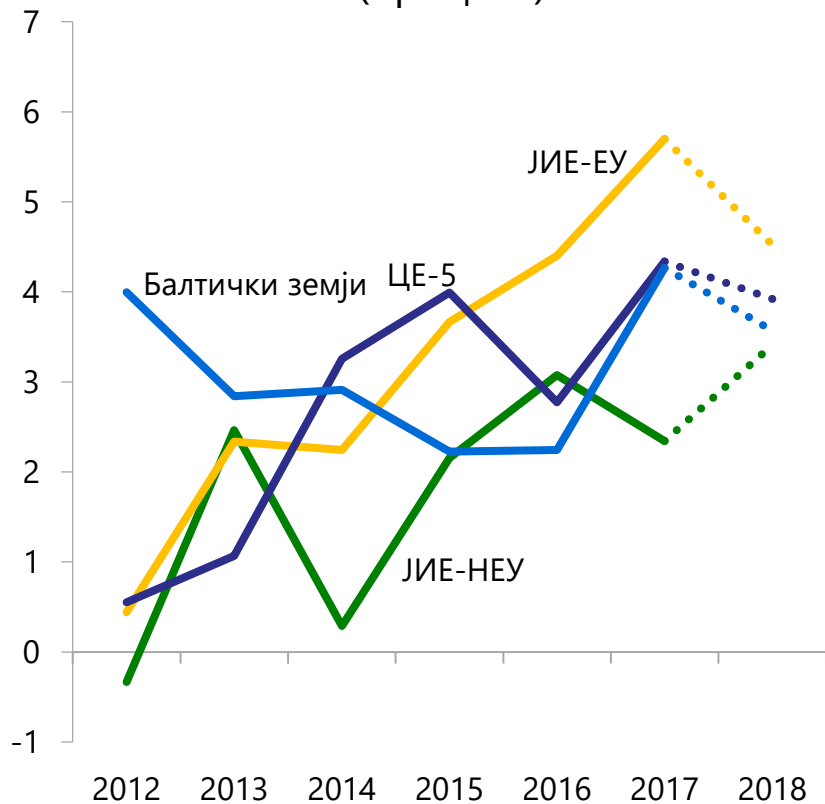

ЦИЈИЕ ЗЕМЈИ КОИ НЕ СЕ ДЕЛ
ОД ЗНД

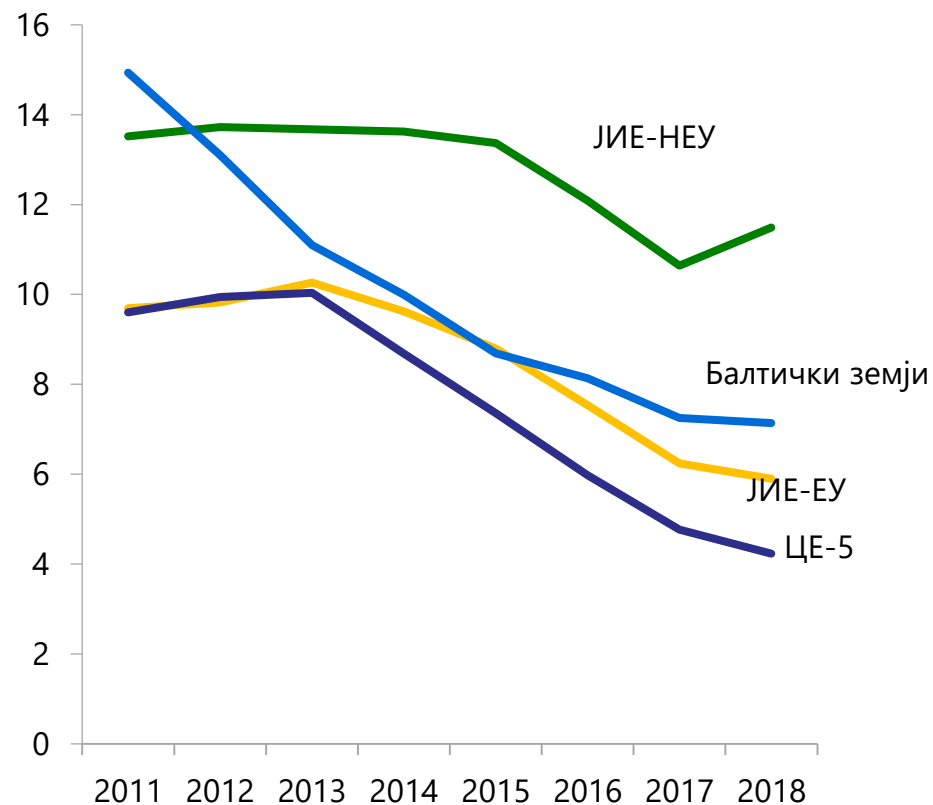
Растот е брз, и невработеноста нагло се намалува

Реален раст на БДП (процент)

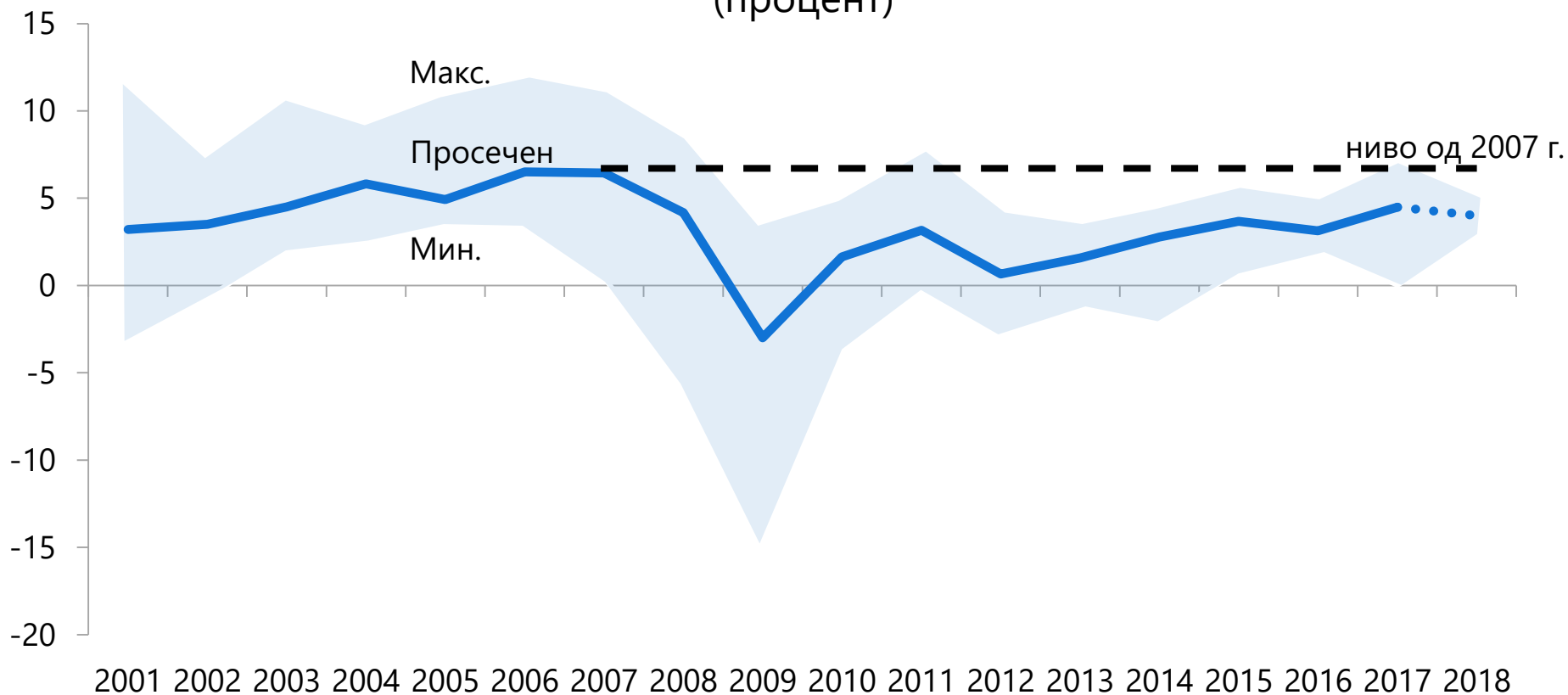
Стапка на невработеност (процент)

Растот во регионот не е висок како што беше во годините пред кризата

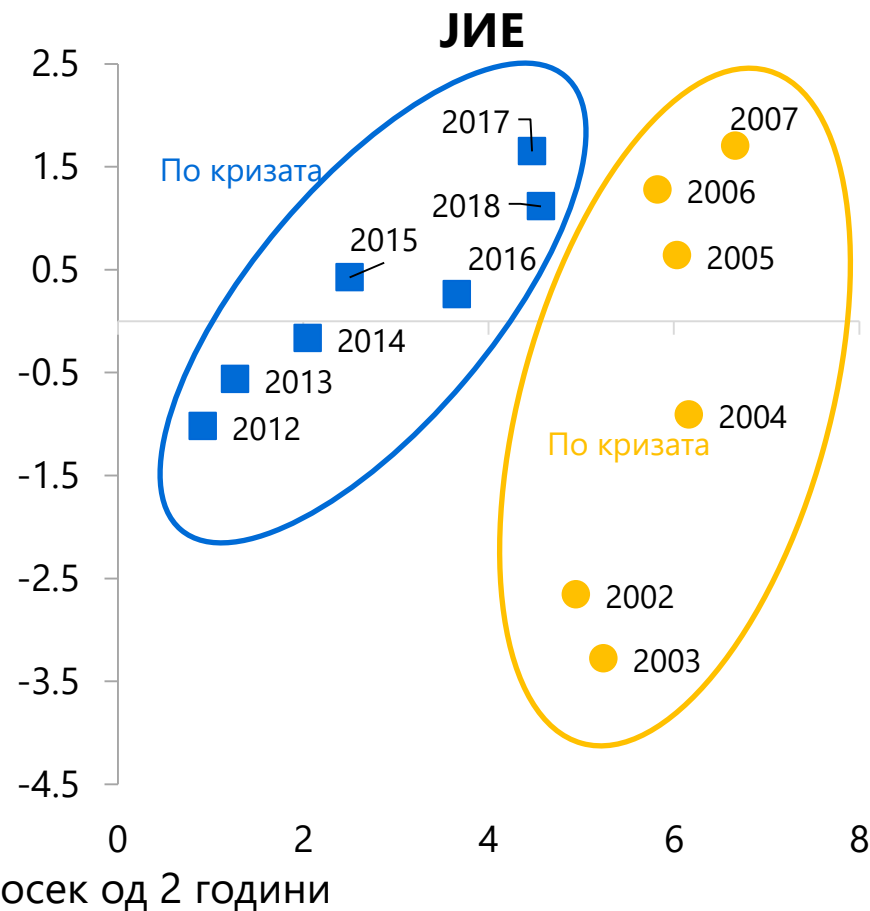
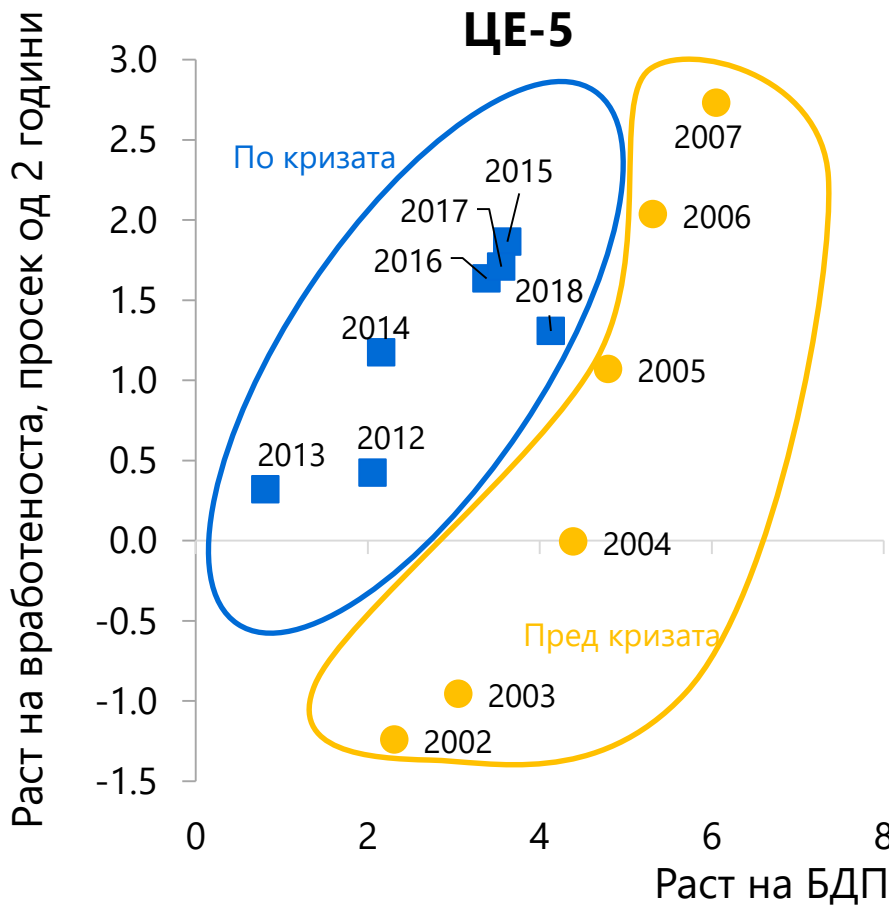
Реален раст на БДП во ЦИЈИЕ, без ЗНД
(процент)

Но, растот на вработеност во многу земји е на истото максимално ниво ккао пред кризата

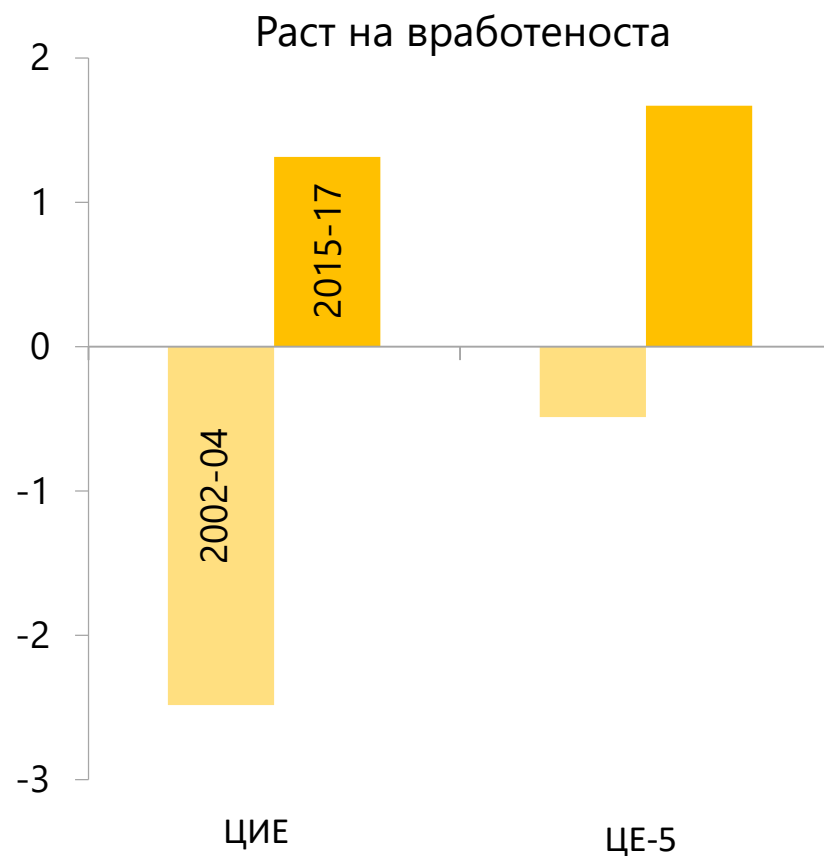
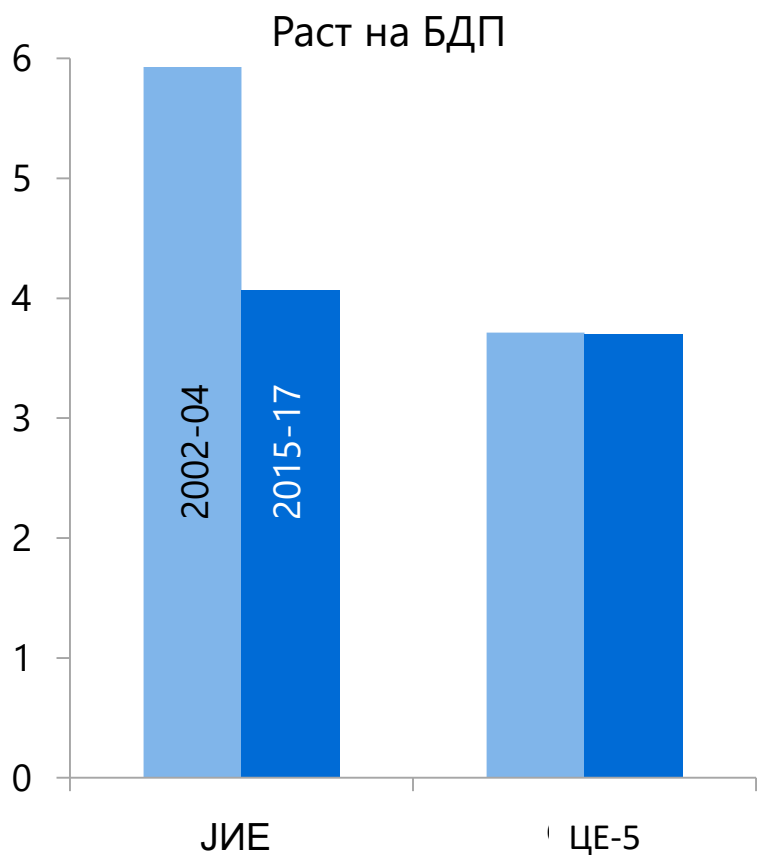
Раст на БДП наспроти раст на вработеноста
(процент, просек од 2 години)

Дури и ако не ги земеме предвид годините на максимален раст пред кризата: тековниот раст е понизок, но растот на вработеноста е повисок од пред кризата

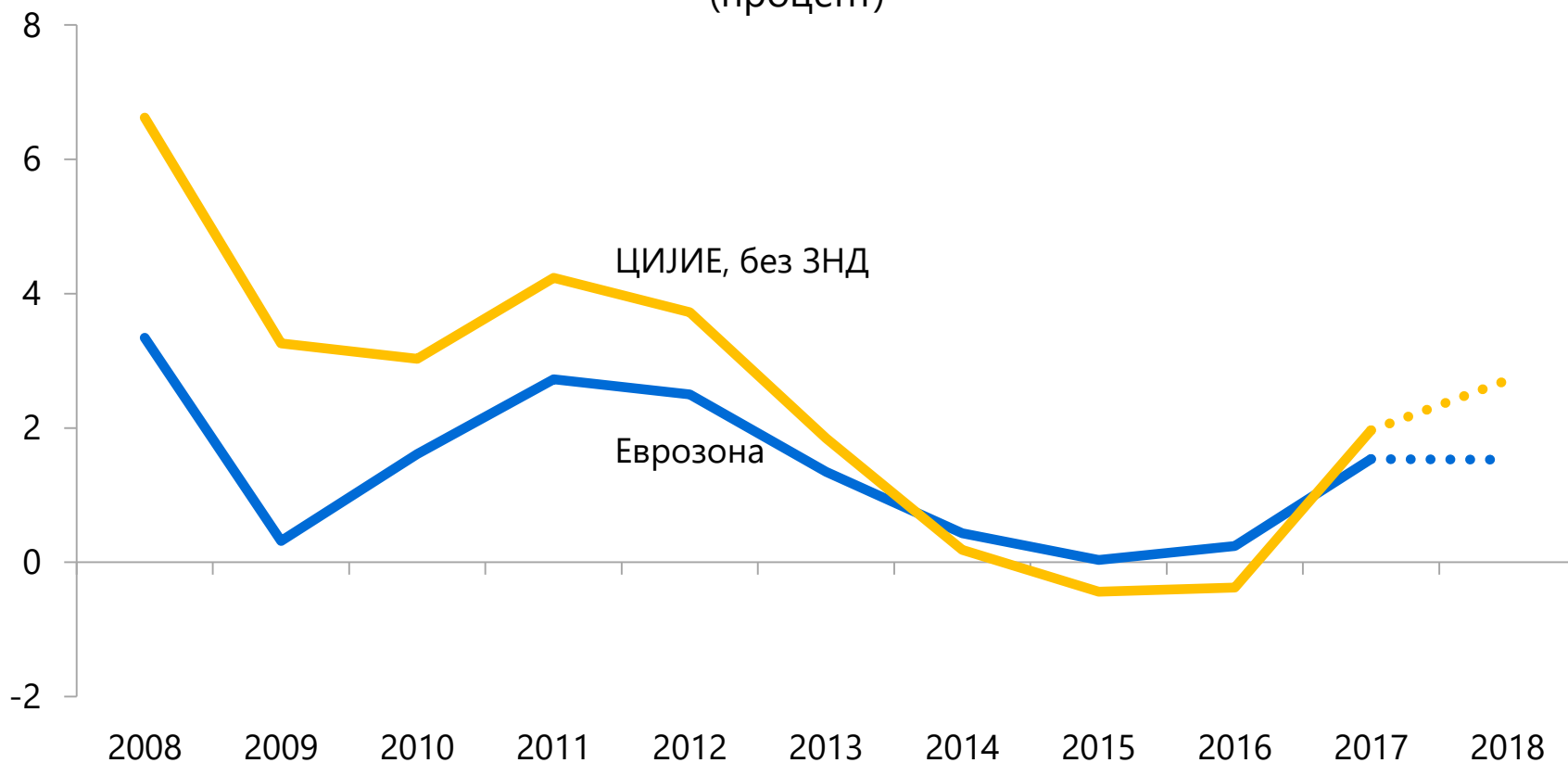
Раст на БДП и на вработеноста во 2002-2004 и 2015-2017
(просек, процент)

Инфлацијата, којашто беше многу ниска во 2015-2016, неодамна почна да расте

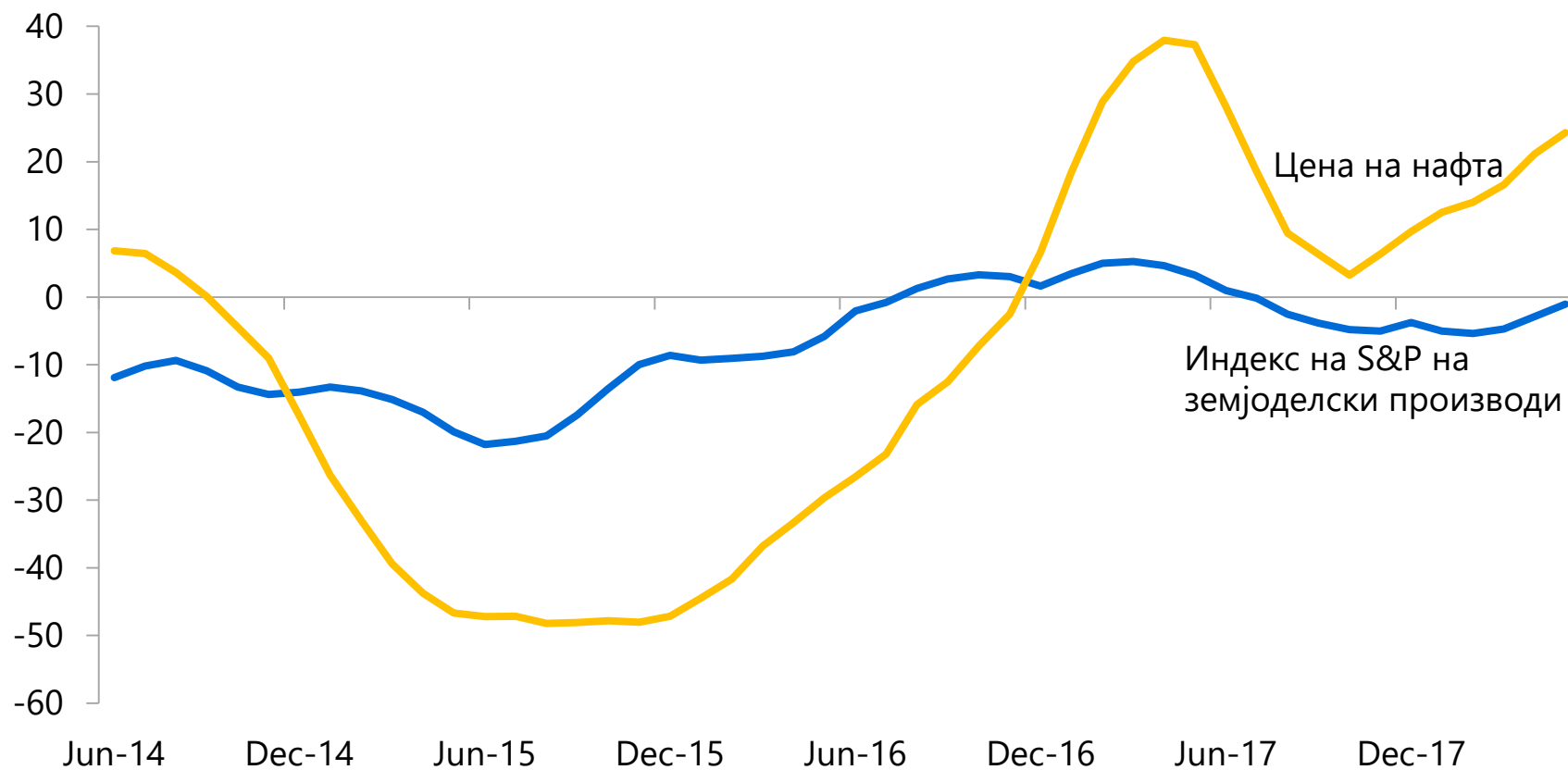
Инфлација според индекс на потрошувачки цени
(процент)

Цените на енергијата и храната имаа значајна улога во зголемување на инфлацијата

Цени на нафта и храна
(процент, Г/Г, 6-месечен движечки просек)

Растот ќе остане силен и во 2018 г.

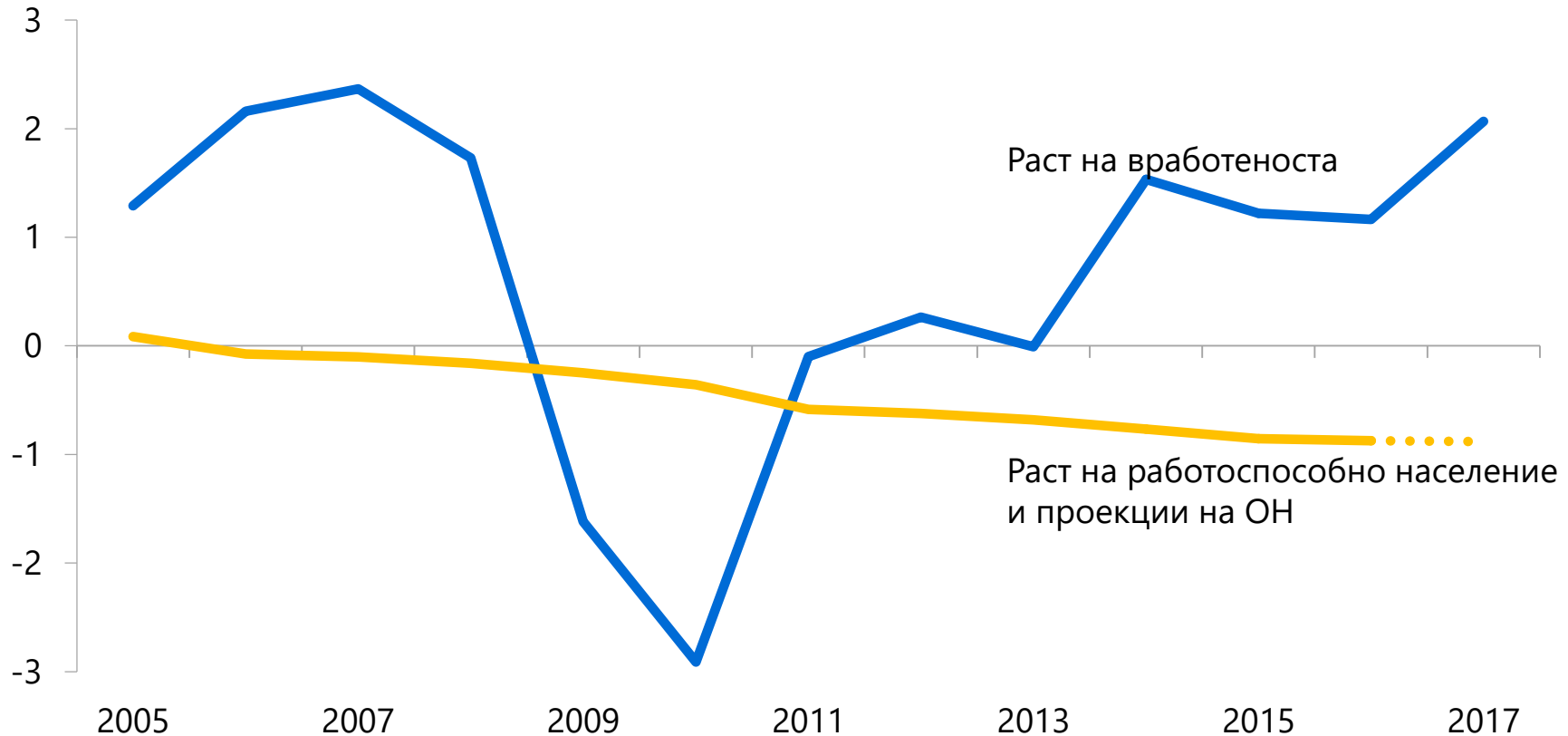

- Надворешната побарувачка се очекува да остане силна во следните квартали...
- Потрошувачката е силна, поради зголемувањето на вработеноста и растот на платите
- Инвестициите дополнително растат потпомогнати од средствата од ЕУ

Што значи ова за пазарите на труд?

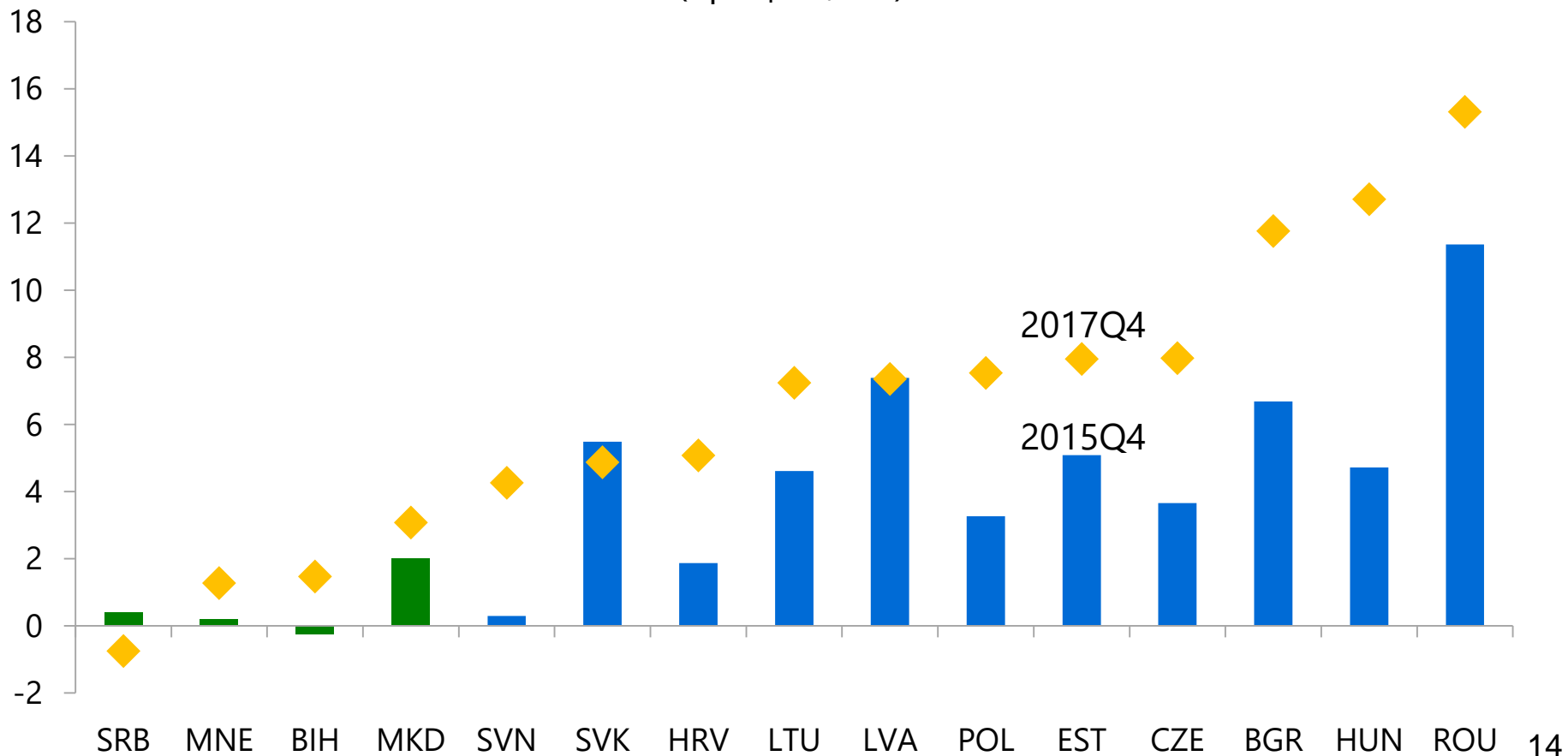
Раст на вработеноста и на работоспособното население во ЦИЈИЕ
(без Турција и ЗНД, процент)

Во новите земји-членки на ЕУ растот на платите е забрзан, додека во западниот Балкан остана поскромнен

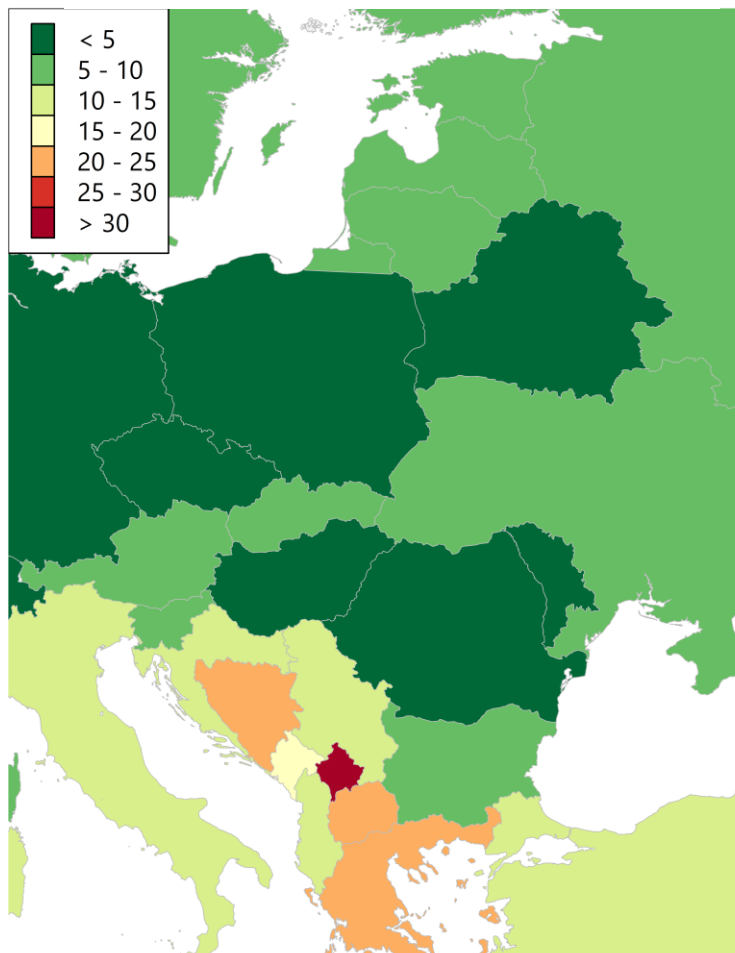
Номинален раст на плати
(процент, Г/Г)

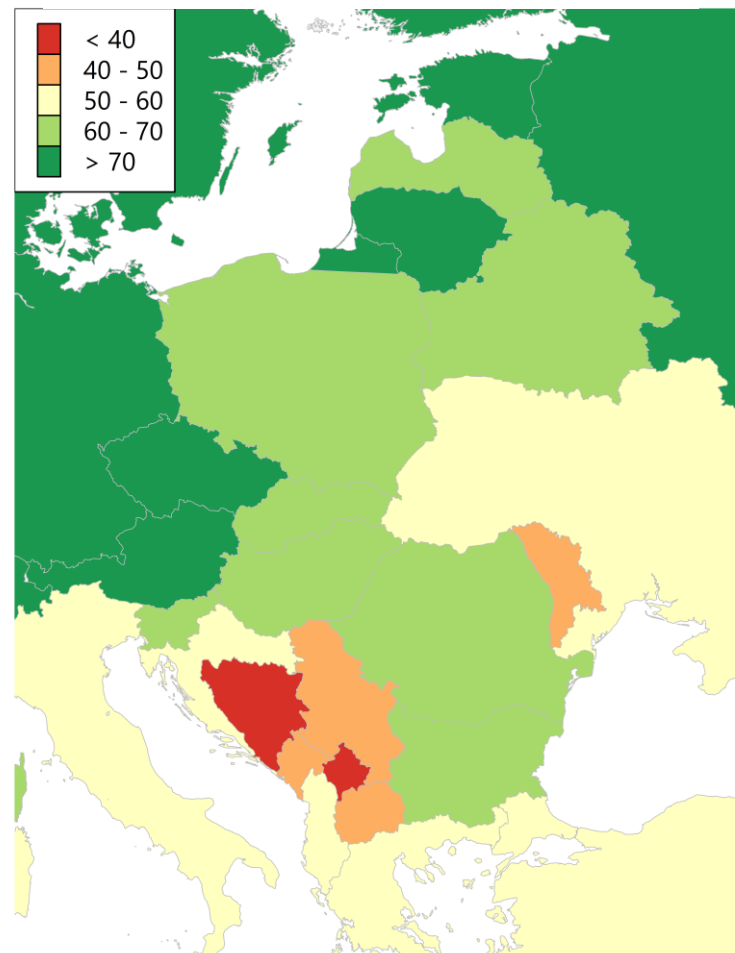
Во западен Балкан, стапките на невработеност се и понатаму многу високи, а стапките на вработеност НИСКИ

Стапка на невработеност во 2017 г.
(процент)

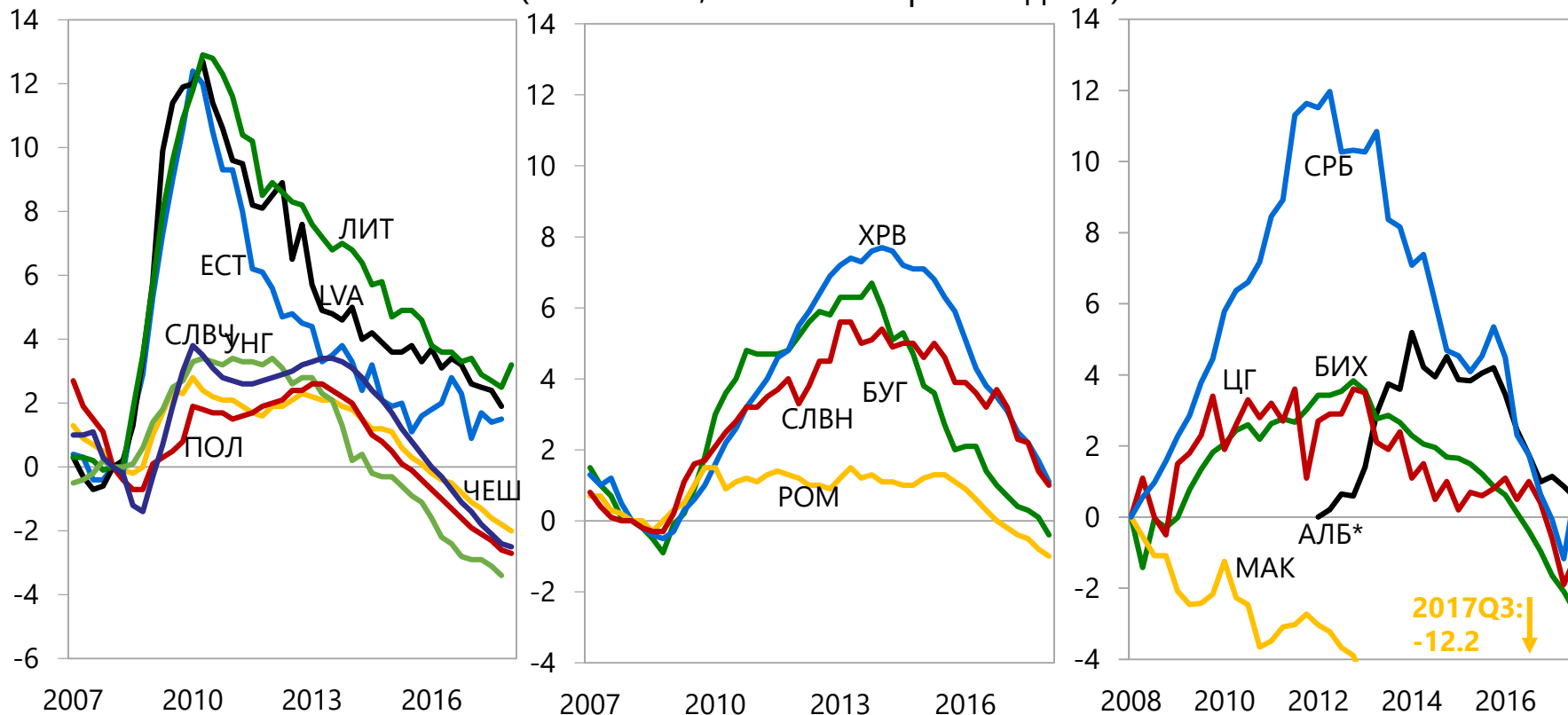
Стапка на вработеност во 2016 г.
(процент)

Невработеноста нагло се намалува и сега е на ниво од пред кризата во многу земји

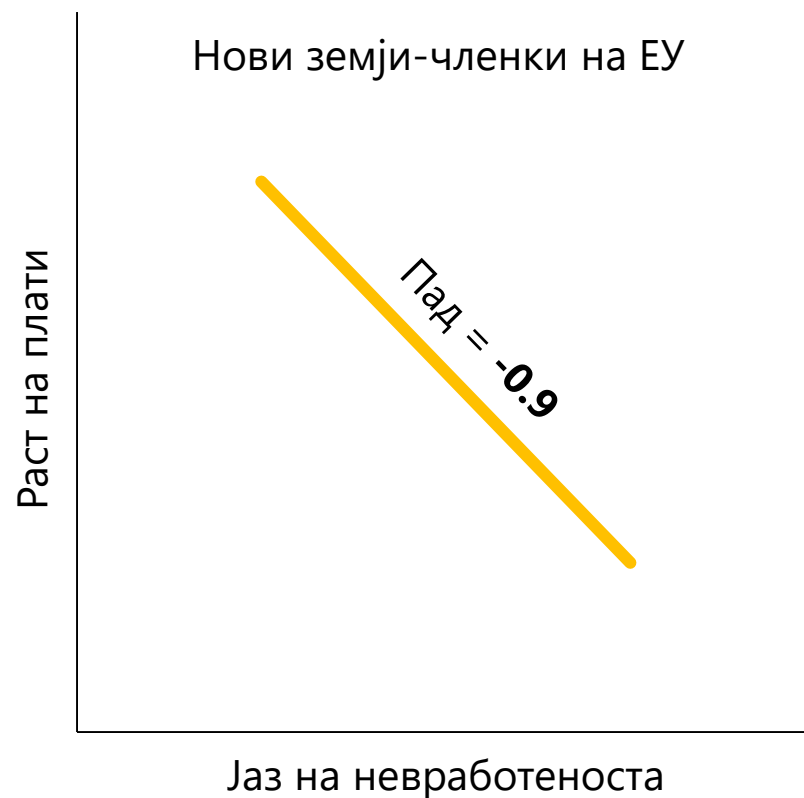
Кумулативни промени во стапката на невработеност
(2008K1=0, сезонски прилагодено)

Филипсовата крива е рамна во западна Европа и стрмна во новите земји-членки на ЕУ

Филипсова крива
(врз основа на панел регресија)

Наглиот пад на невработеноста сугерира дека БДП се зголемува побргу од потенцијалот

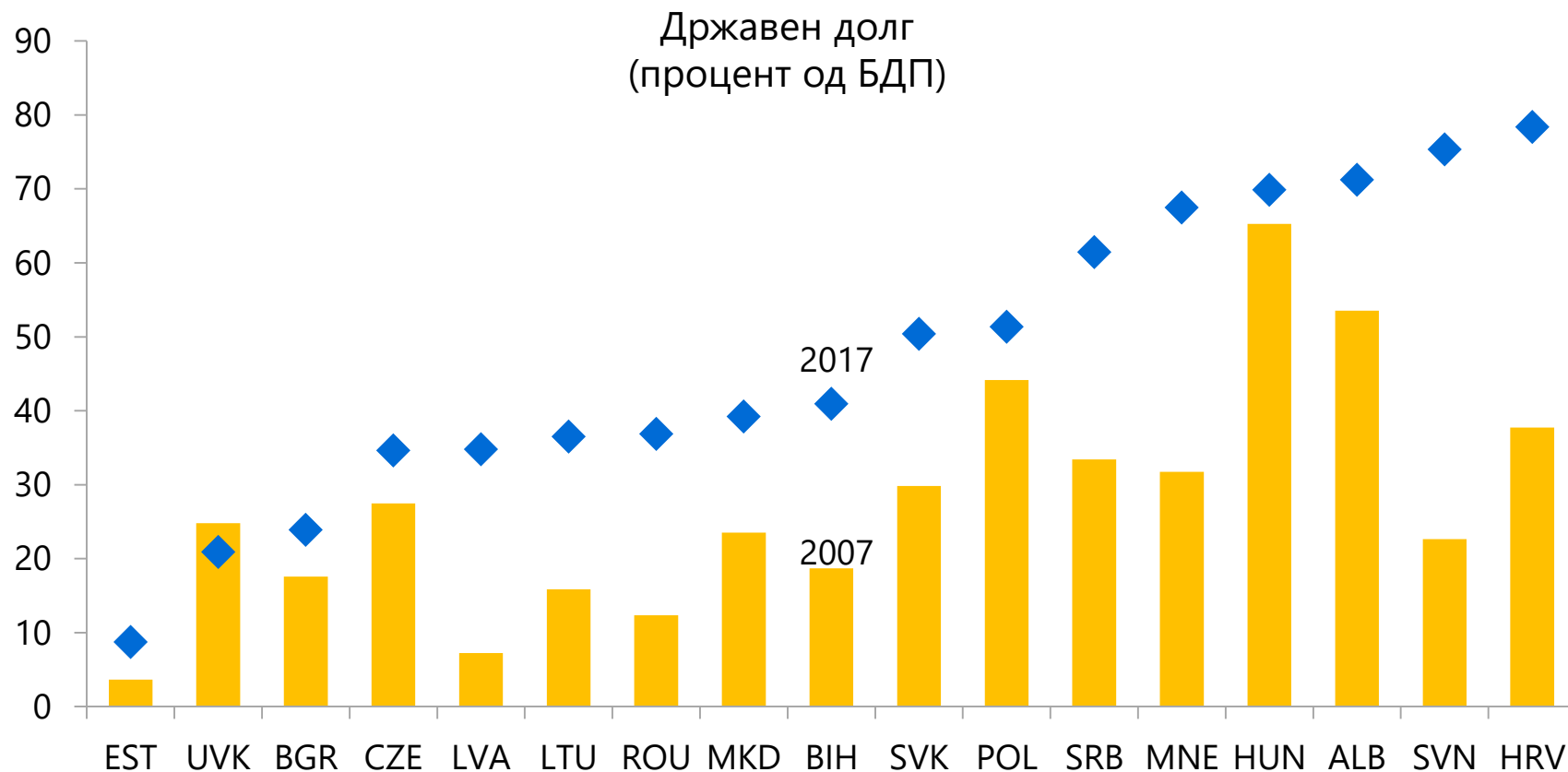

- Во одреден момент, недостатоците на пазарот на труд ќе започнат да го ограничуваат растот
- Растот може да продолжи со оваа динамика единствено ако се зголеми продуктивноста

Ова е добар момент за креирање фискален простор и намалување на структурните дефицити

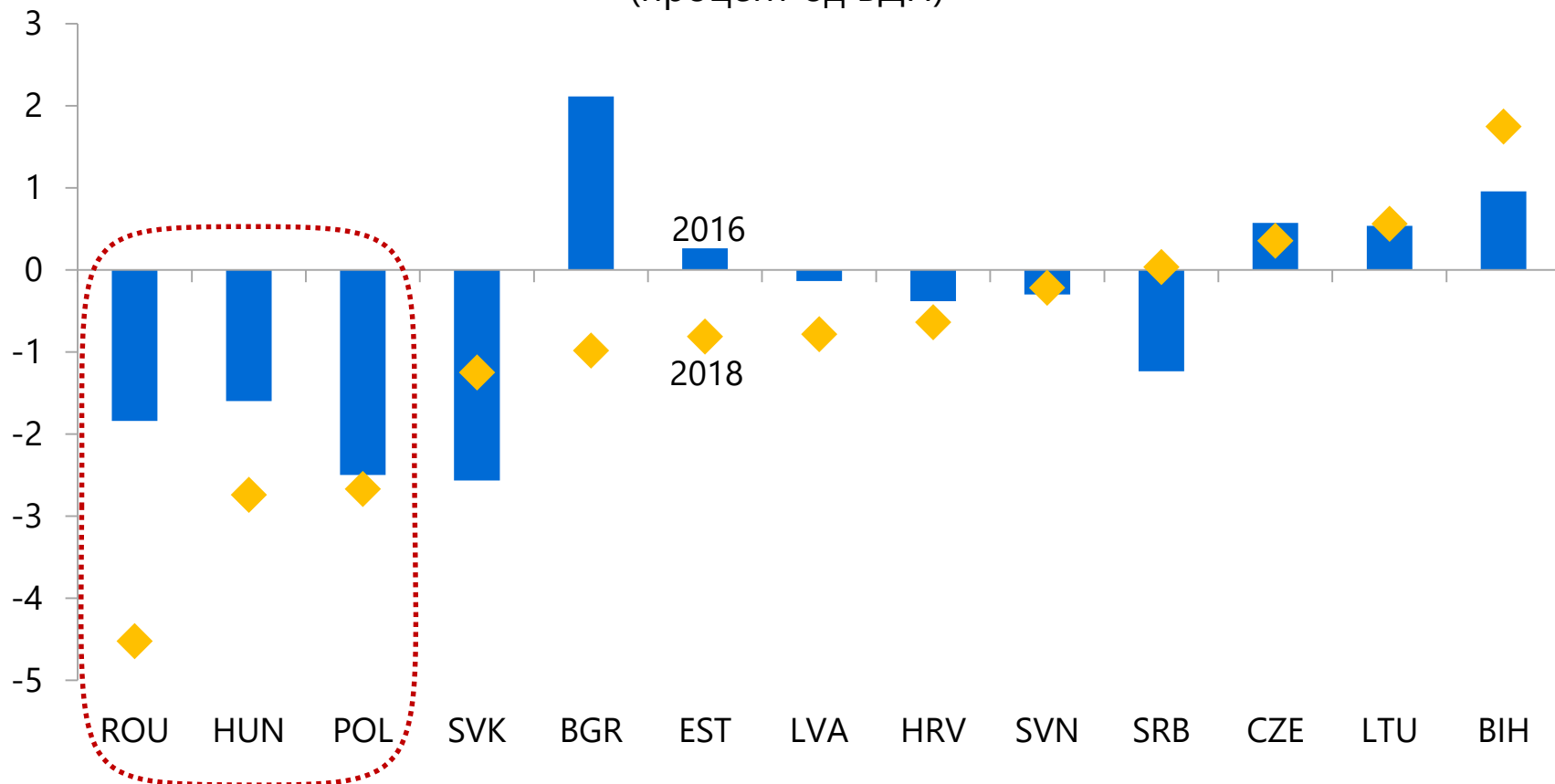
- Посебно ако се земе предвид дека долгот е многу повисок од нивоата пред кризата.

За жал, многу земји со премногу високи структурни дефицити се насочуваат кон проциклично олабавување

Државен структурен биланс
(процент од БДП)

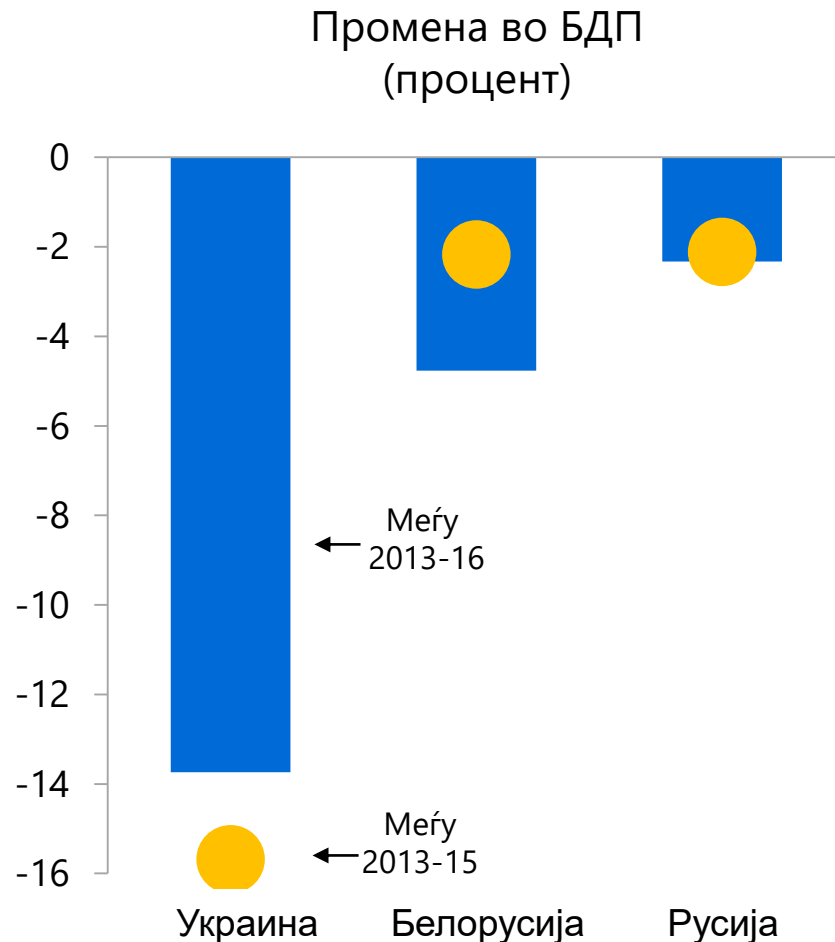

ЗНД

Во 2014-2015, Русија и Украина претрпеа шокови, коишто се прелеаја во Белорусија

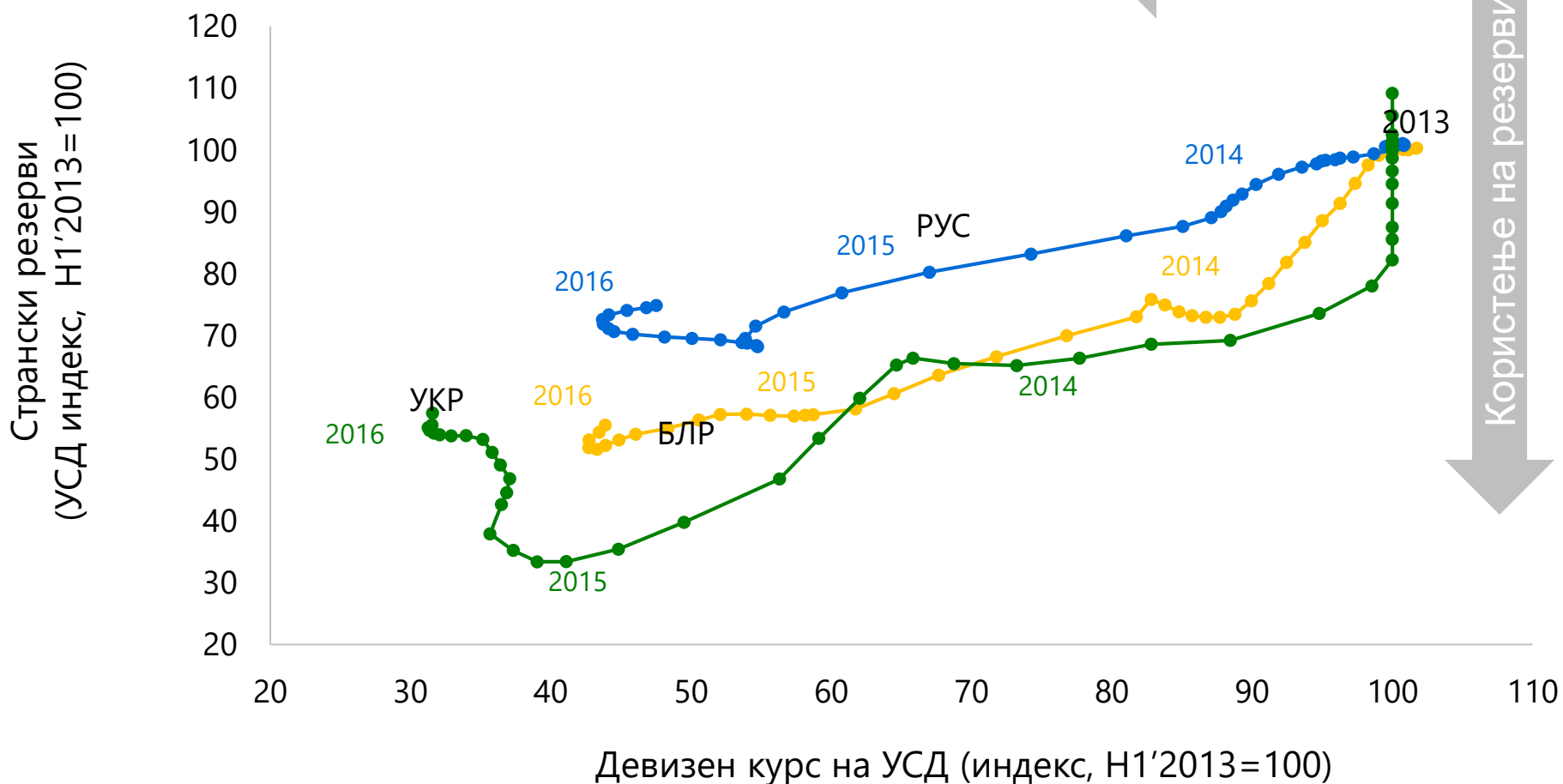
- Пад на цените на примарни добра
- Нагол прекин на капитални текови во Русија, резултат на санкциите врз Русија
- Конфликтот во Украина

Флексибилноста на девизниот курс беше неминовна поради ограничените резерви

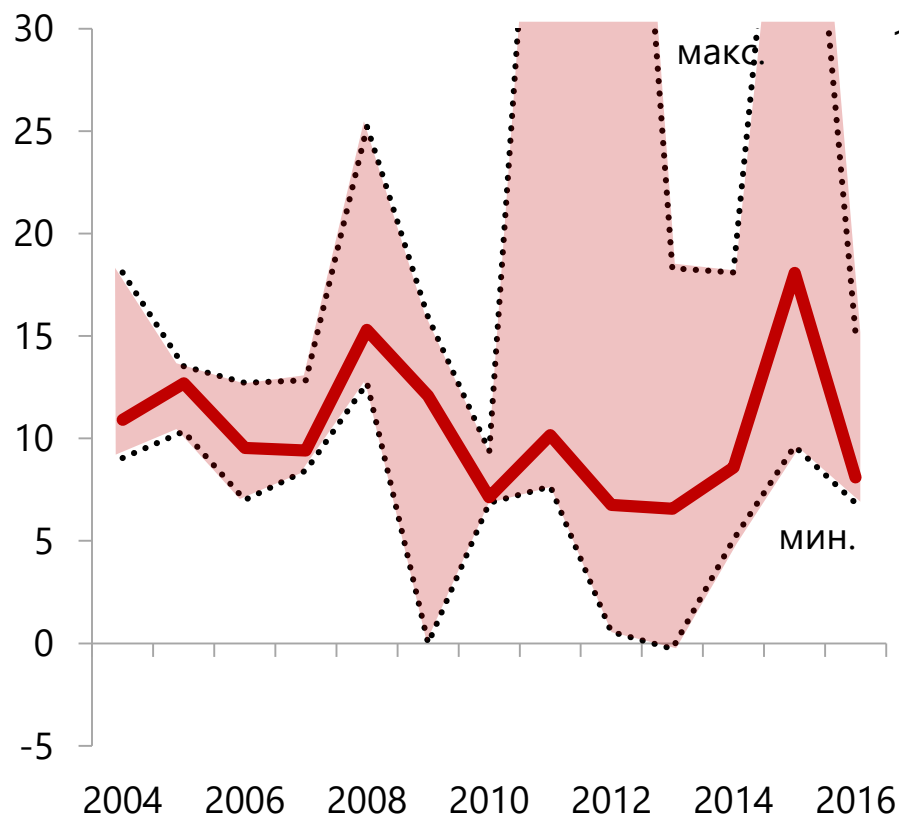
Странски резерви и депресијација на девизен курс
(6-месечен движечки просек)

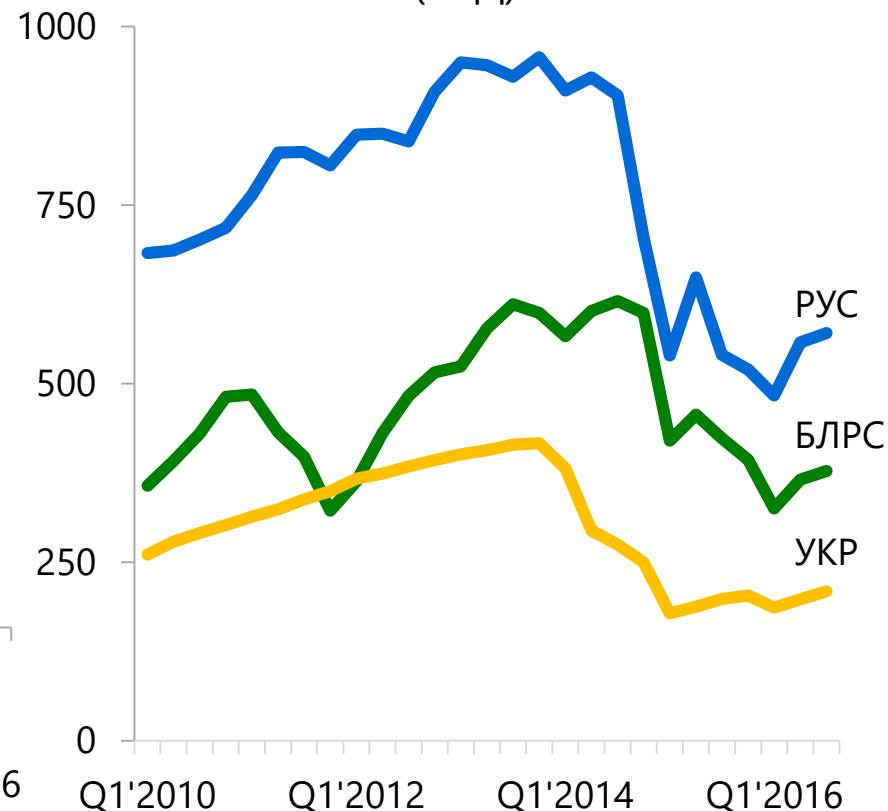
...но, инфлацијата се зголеми и реалните плати се намалија

Инфлација мерена по индекс на потрошувачки
цени во европскиот дел од ЗНД
(процент, пондериран просек)

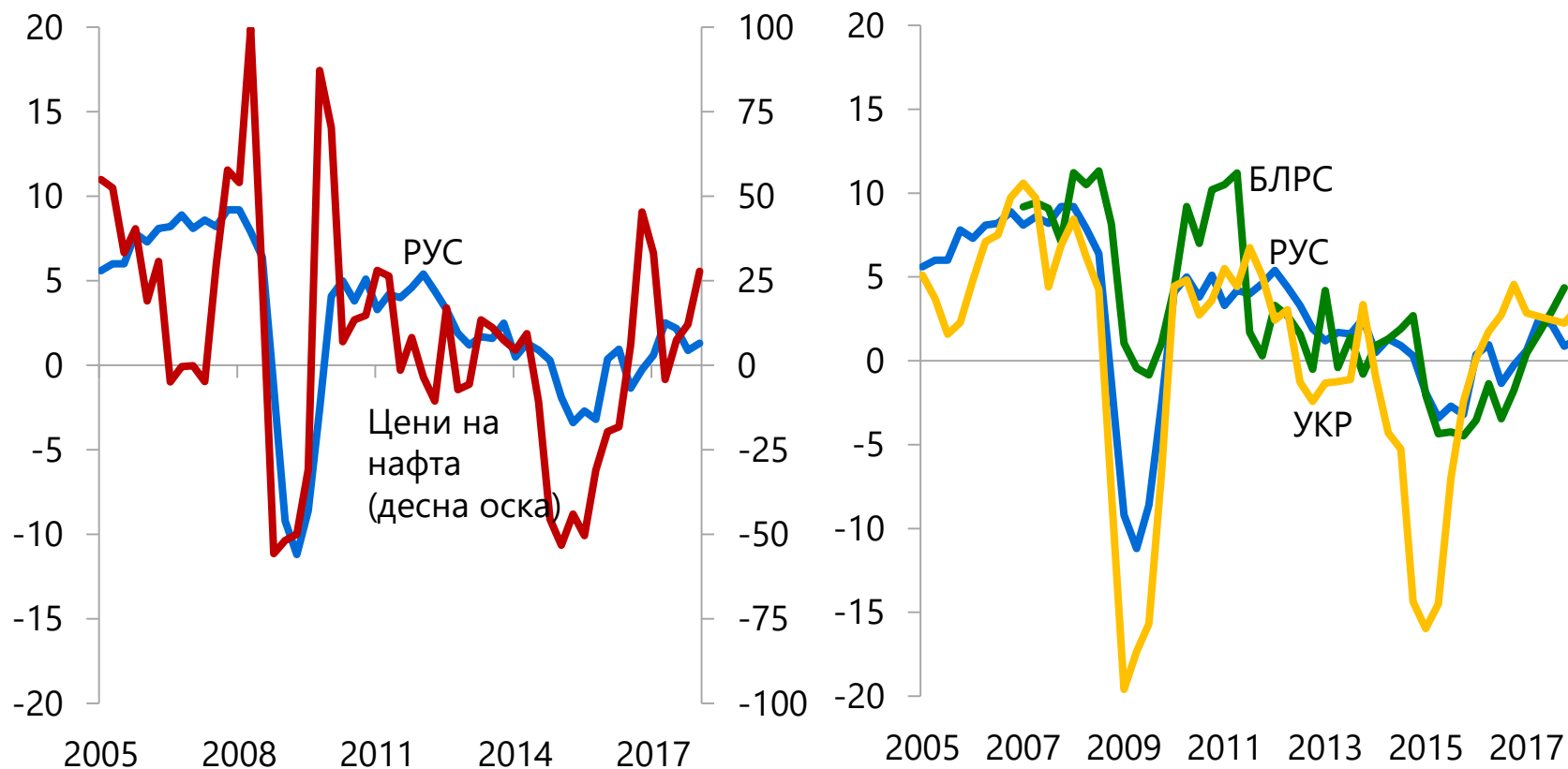
Просечни месечни плати
(УСД)

Украина и Русија се опоравуваат (со помош од зголемувањето на цените на нафтата)

Реален раст на БДП во Русија, другите држави од ЗНД, и промени во цените на нафтата (процент, г/г)

Молдавија имаше банкарска криза во 2014 г.

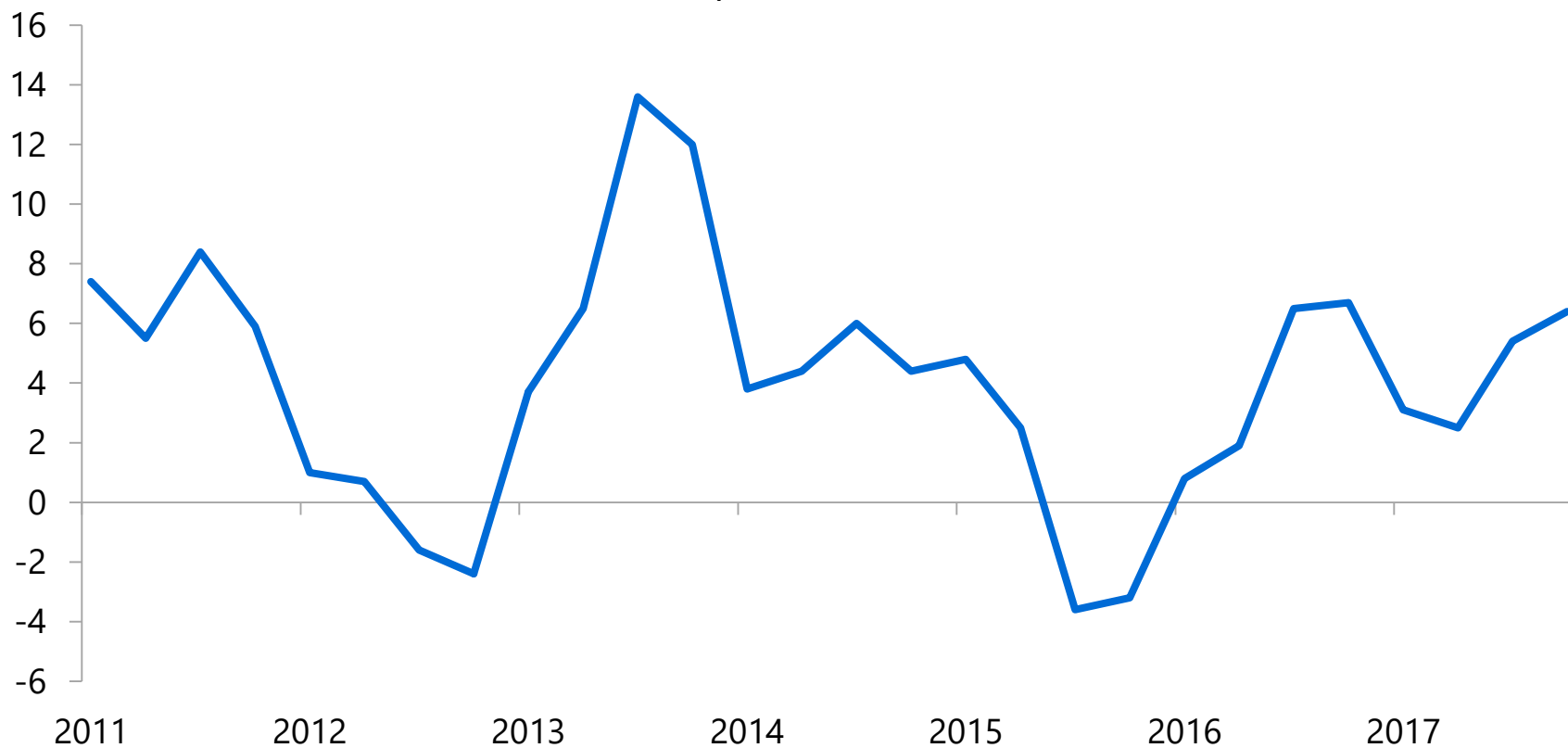

- Три големи банки пропаднаа како последица на нивната долгогодишна злоупотреба од страна на акционерите
- Надзорните активности беа спори
- Одложувањето на надзорните мерки ги зголеми крајните трошоци за буџетот

Но, сега и таа се опоравува

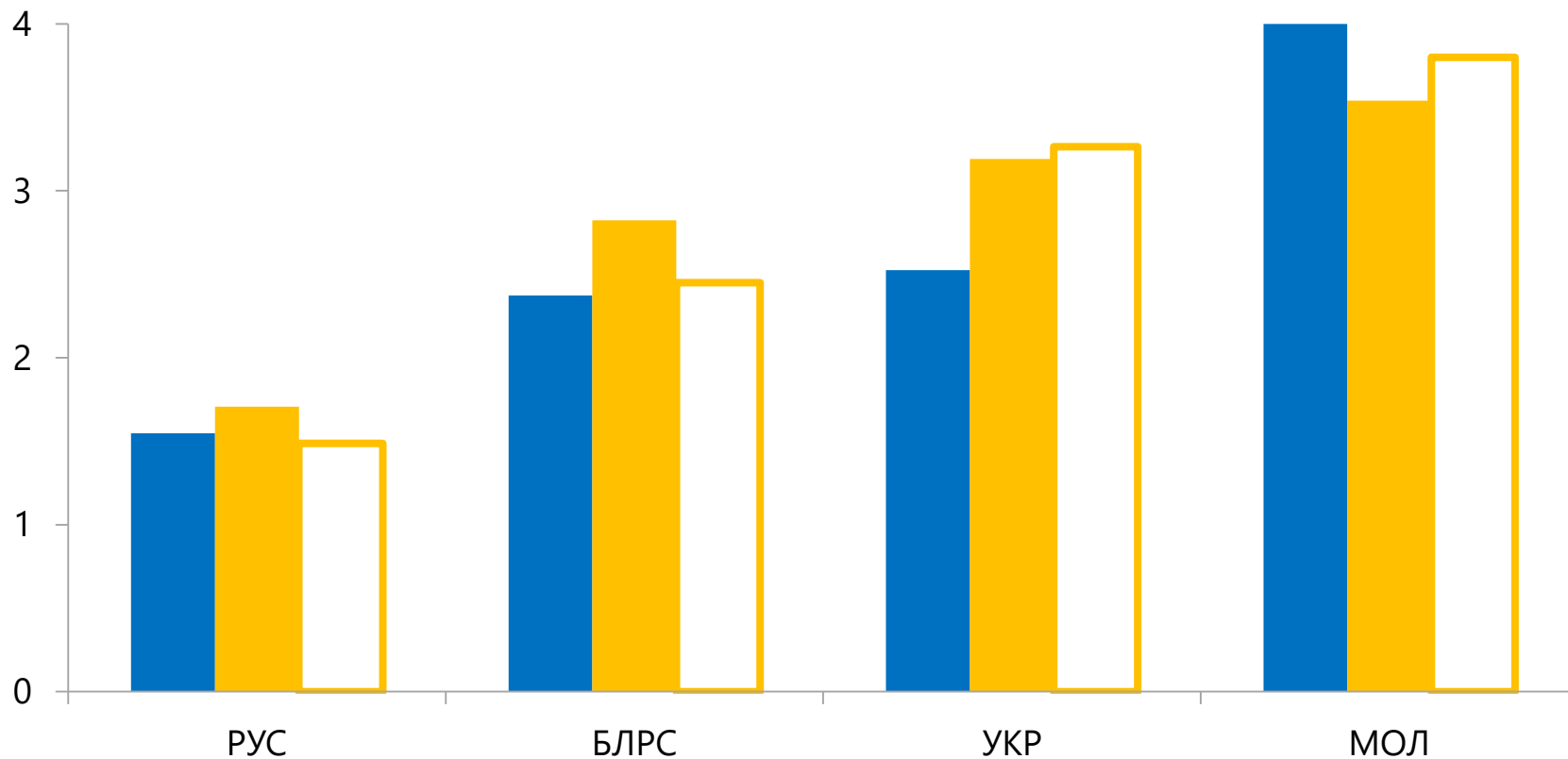
Реален раст на БДП во Молдавија
(процент, г/г)

Краткорочните проекции показуваат солиден раст

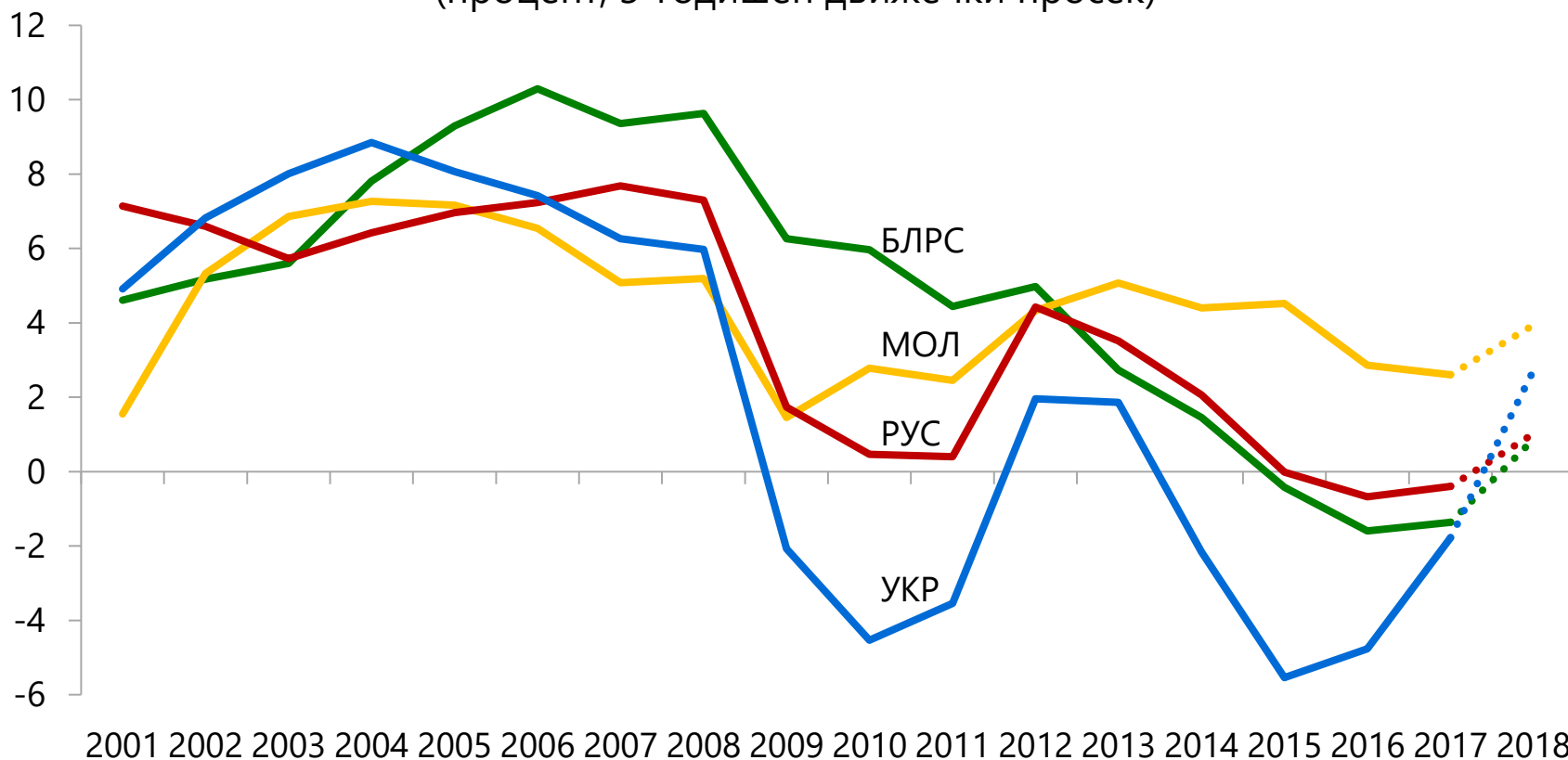
Проекции на реален раст на БДП
(процент)

Но, растот е низок во споредба со периодот пред кризата

Реален раст на БДП
(процент, 3-годишен движечки просек)

РИЗИЦИ ЗА ПРЕГЛЕДОТ

Откако се објави Светскиот економски преглед, бевме сведоци на

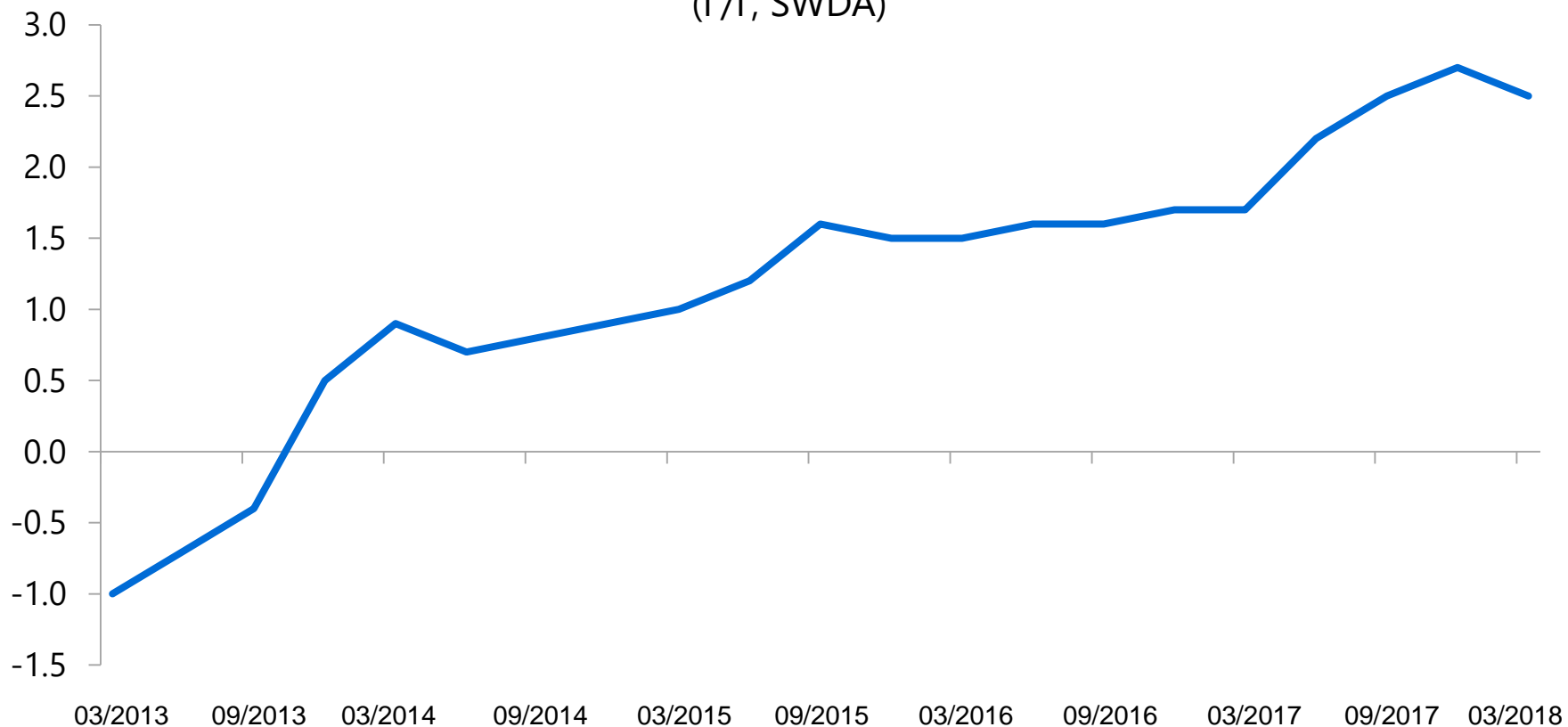

- Послаб раст во Еврозоната од очекуваниот
- Зголемен немир на пазарот, во
 - Периферијата на Еврозоната
 - Растечките пазарни економии

Откако се објави Светскиот економски преглед,
растот во првиот квартал во Еврозоната беше
понизок од очекуваниот

Реален раст на БДП во Еврозоната
(Г/Г, SWDA)

Досега, усогласените проекции за оваа година се немаат многу променето

Усогласени проекции за реален раст на БДП и инфлација по индекс на потрошувачки цени за Евронзоната

За САД, проекциите за раст и инфлација се зголемуваат

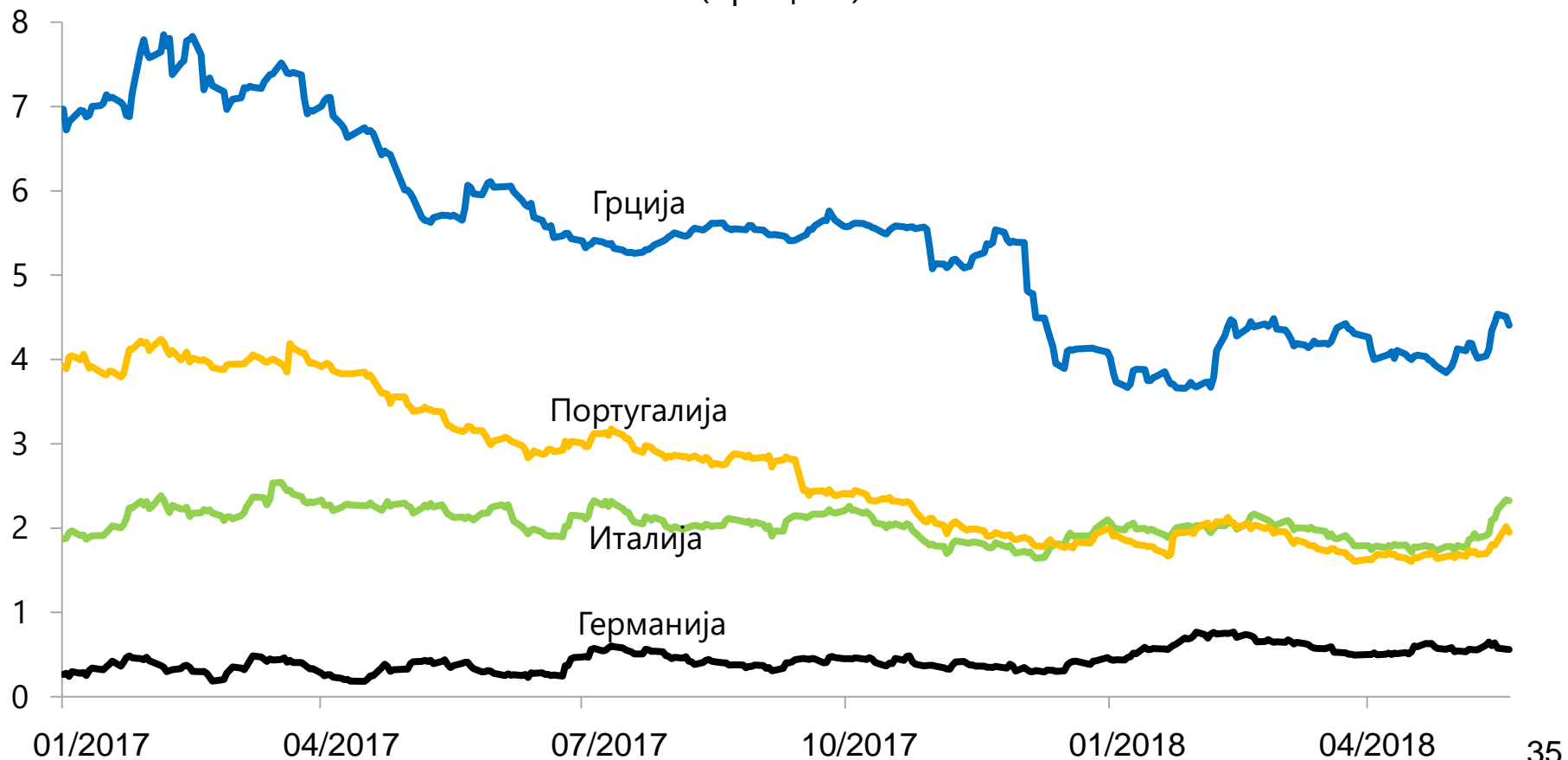
Усогласени проекции за реален раст на БДП и инфлација по индекс на потрошувачки цени за САД

Со новата влада во Италија, каматните стапки во периферијата на Еврозоната се зголемуваат

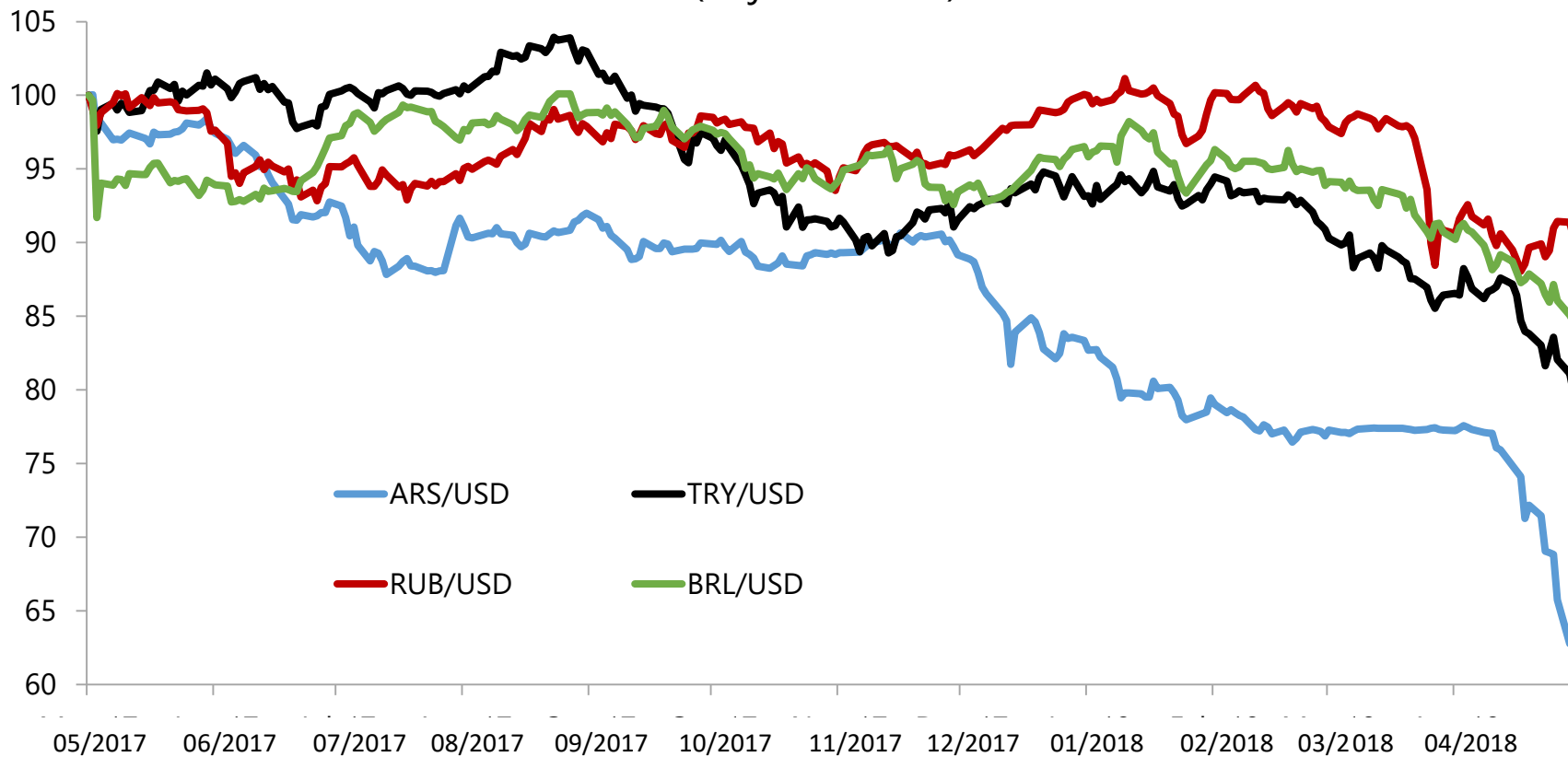
Принос на 10-годишни државни обврзници
(процент)

Валутите на големите растечки економии се под притисок

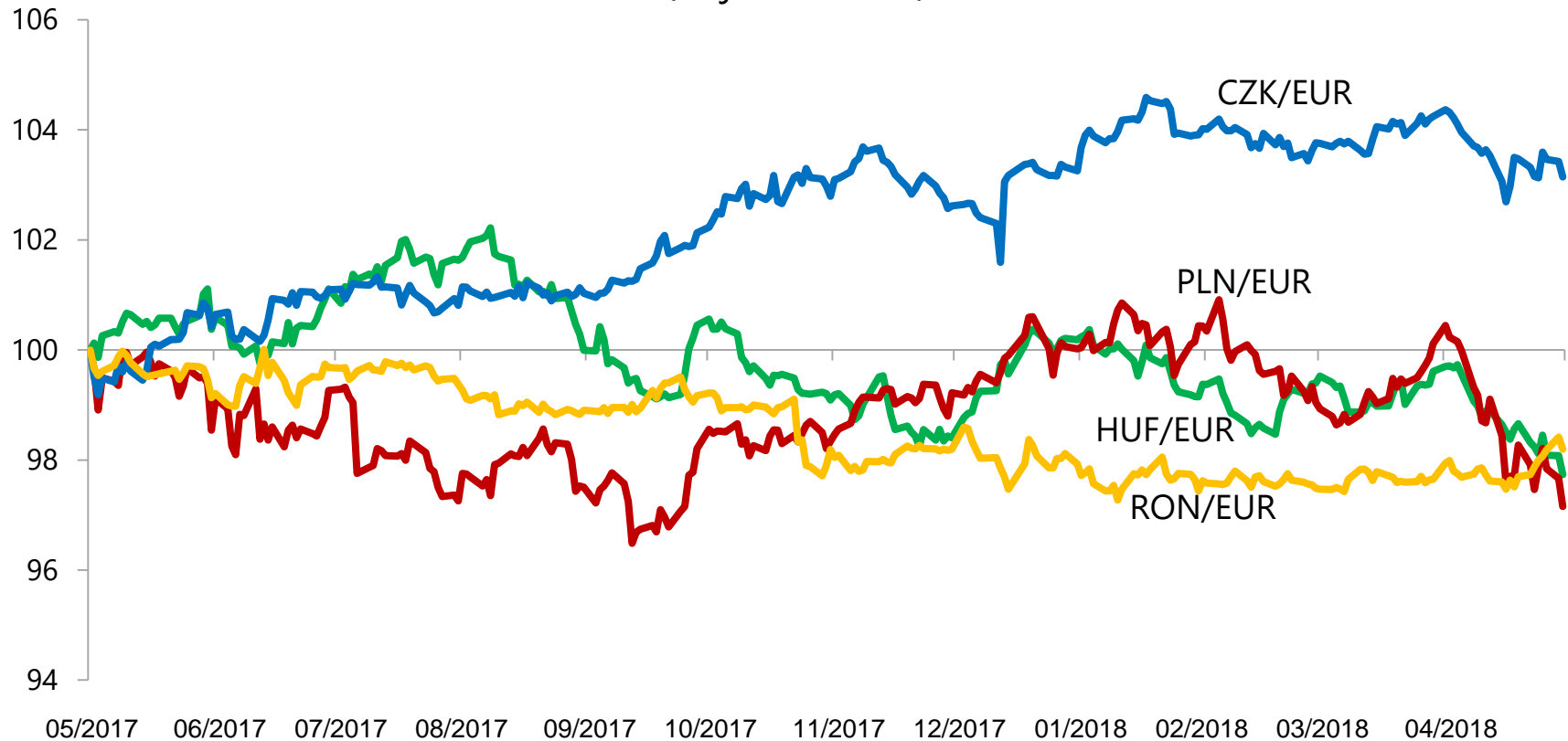
Валутите на растечки економии
(мај 2017=100)

Освен во Русија и Турција, валутите во ЦИЈИЕ останаа стабилни

Валутите на растечки економии во Европа
(мај 2017=100)

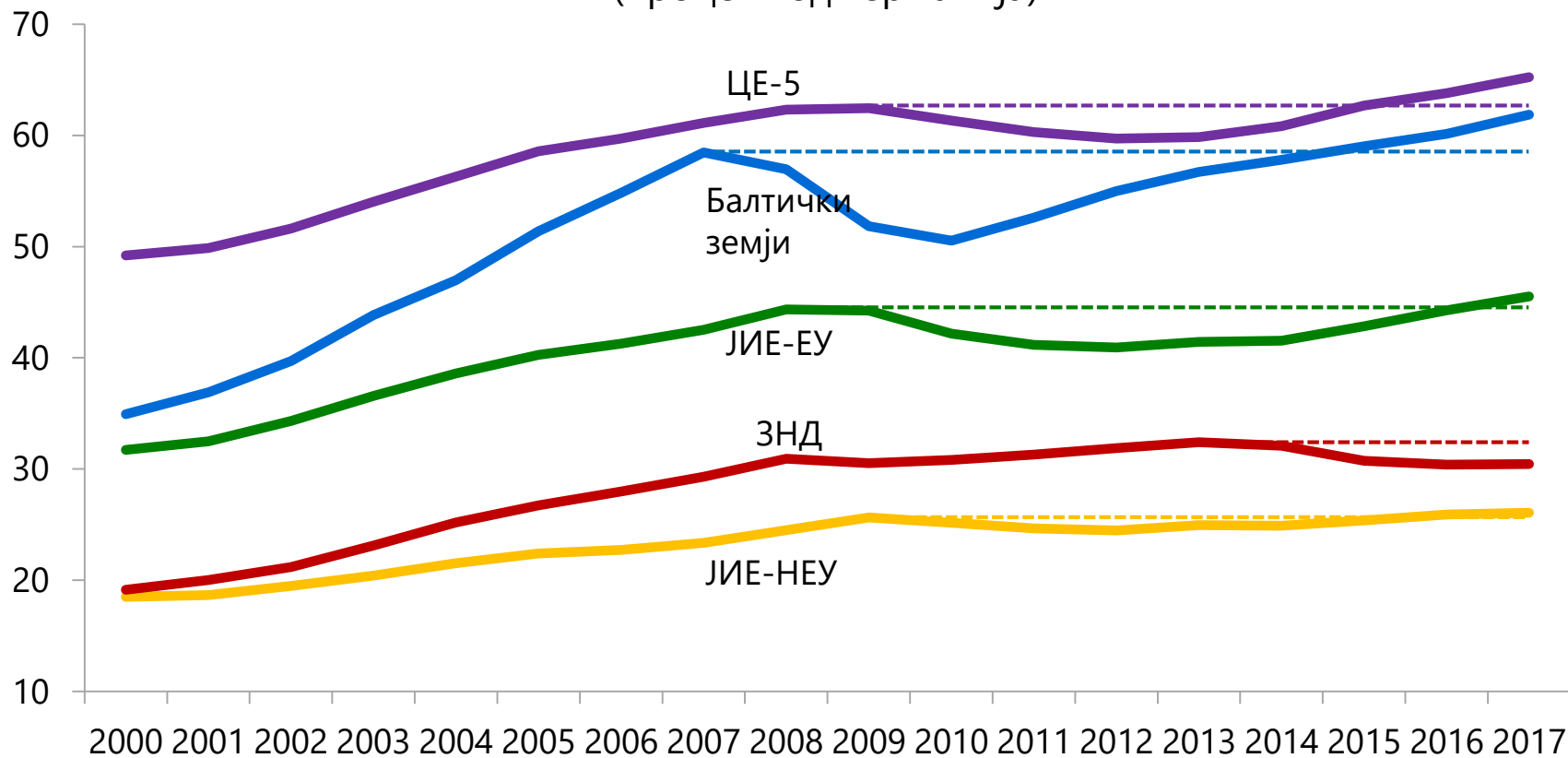

ИДНИНАТА НА КОНВЕРГЕНЦИЈАТА

Конвергенцијата повторно започна (освен во ЗНД)

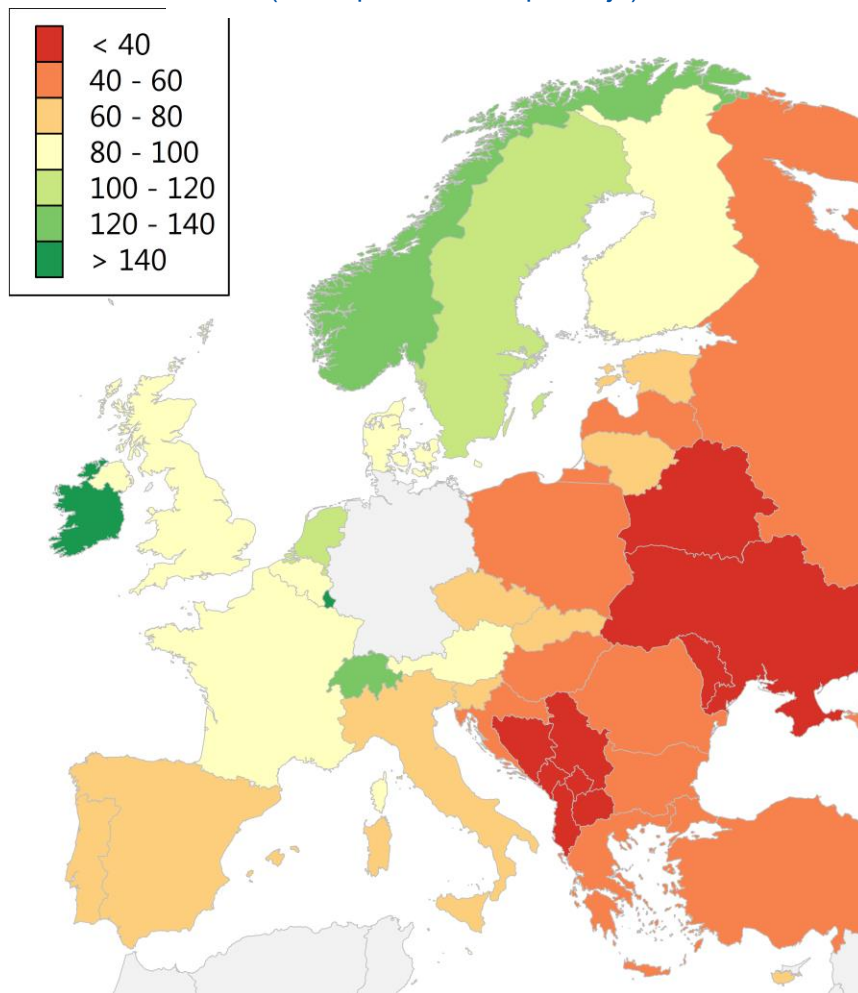
Реален БДП по глава на жител
(процент од Германија)

Но, ЦИЈИЕ и понатаму е многу посиромашна од западна Европа

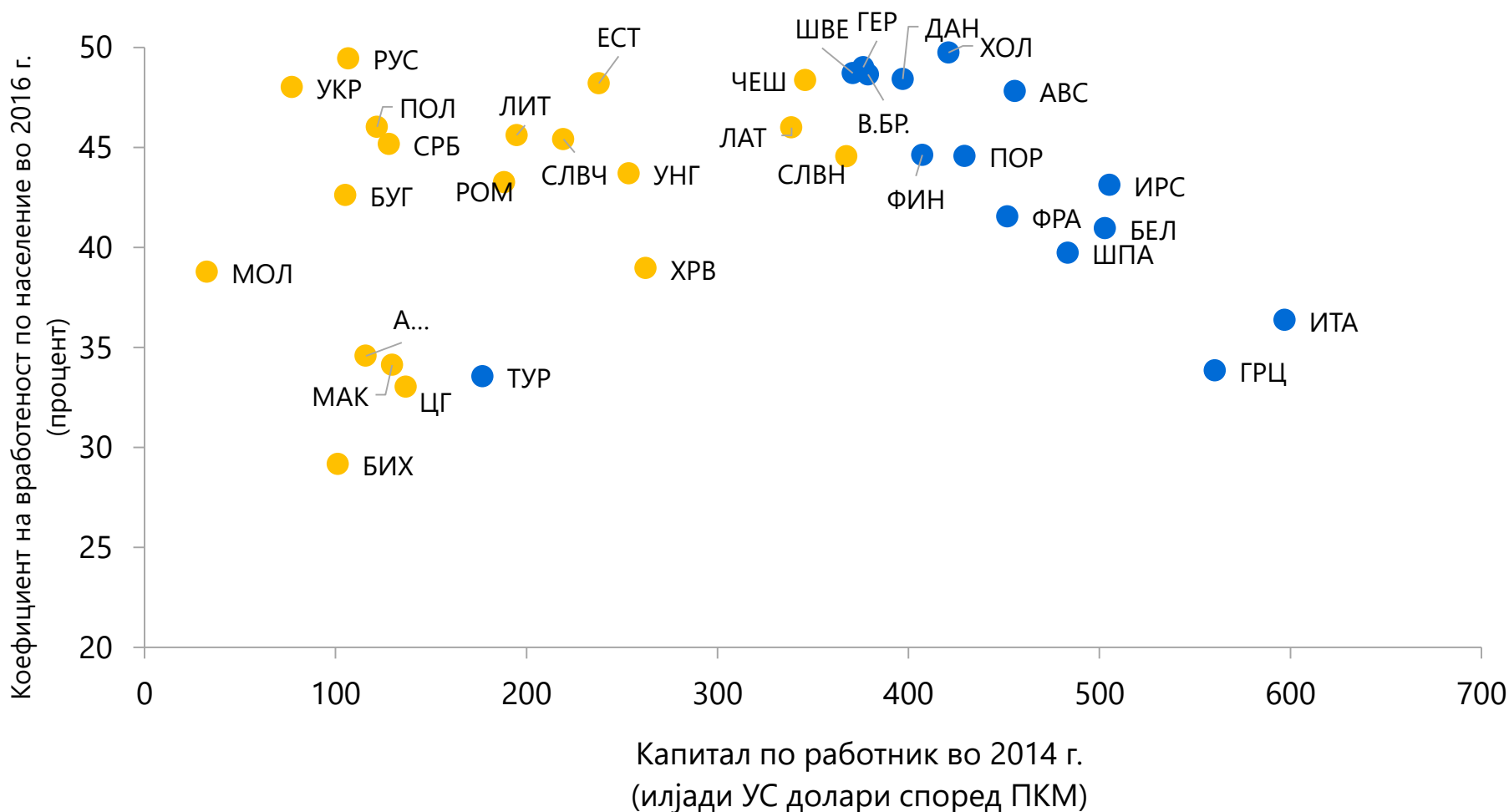
**БДП по глава
на жител според ПКМ**
(како процент од Германија)

Бидејќи помалку луѓе работат и има помалку капитал по работник

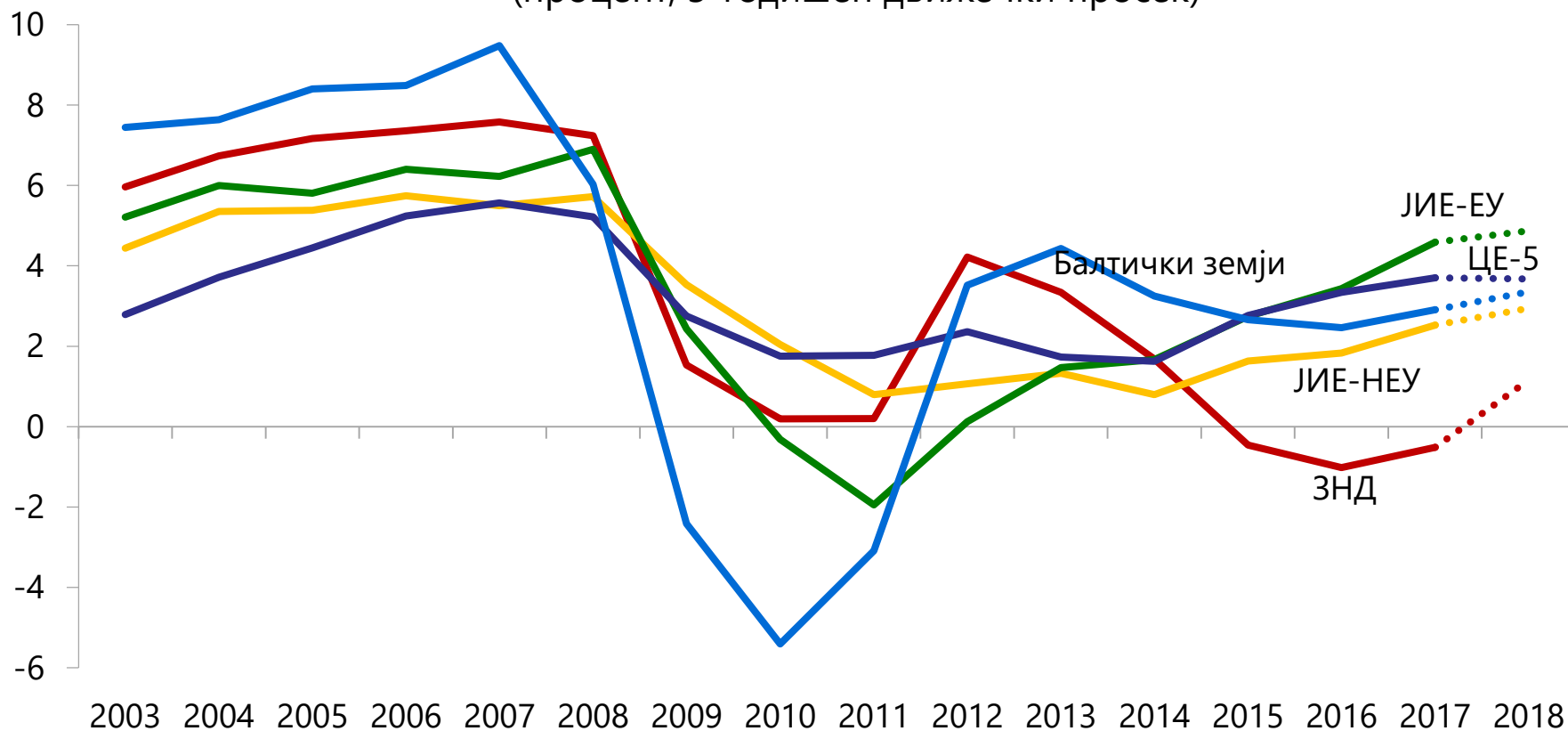
Капитал по работник наспроти коефициент на вработеност по население

Растот е побавен во споредба со периодот пред кризата

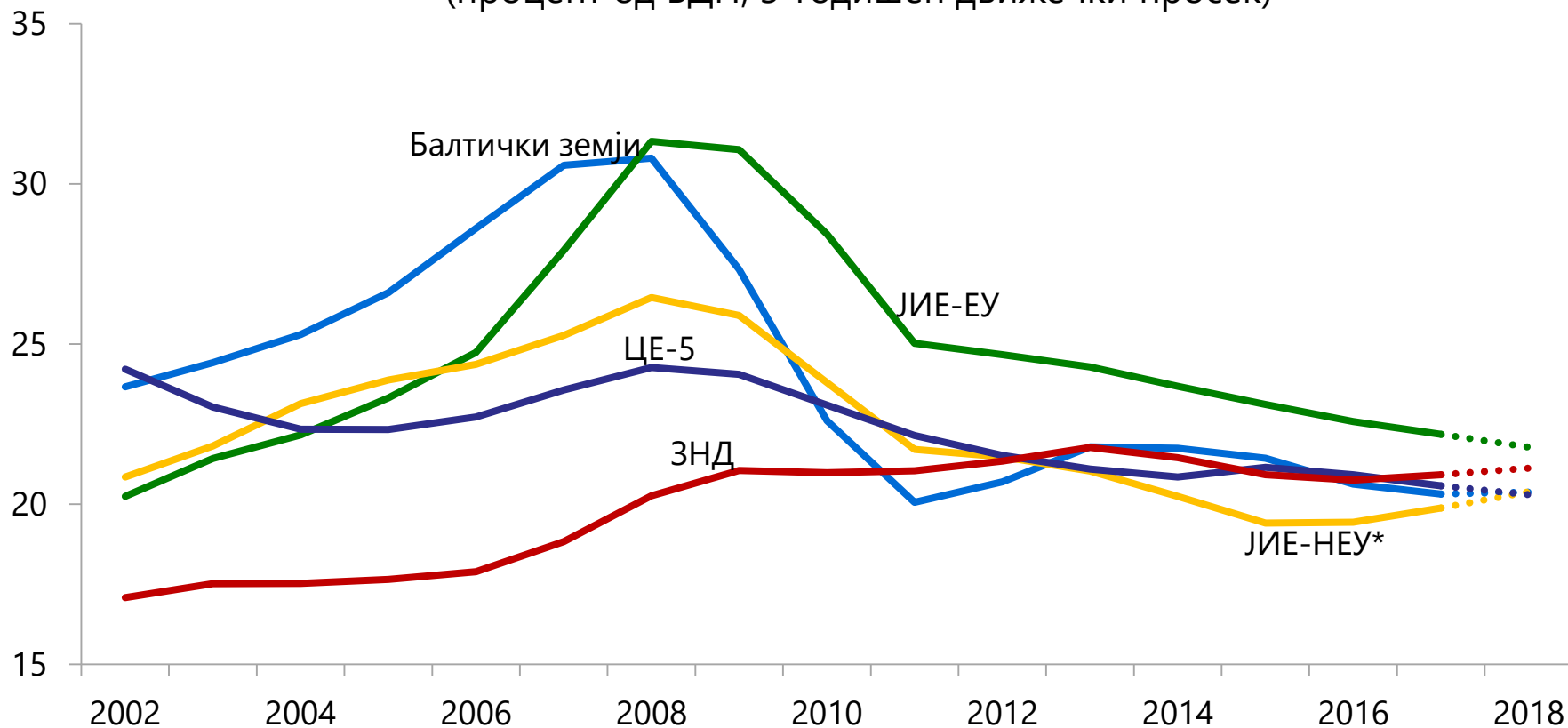
Раст на БДП
(процент, 3-годишен движечки просек)

Стапките на инвестиции се пониски (освен ЗНД)

Стапка на инвестиции
(процент од БДП, 3-годишен движечки просек)

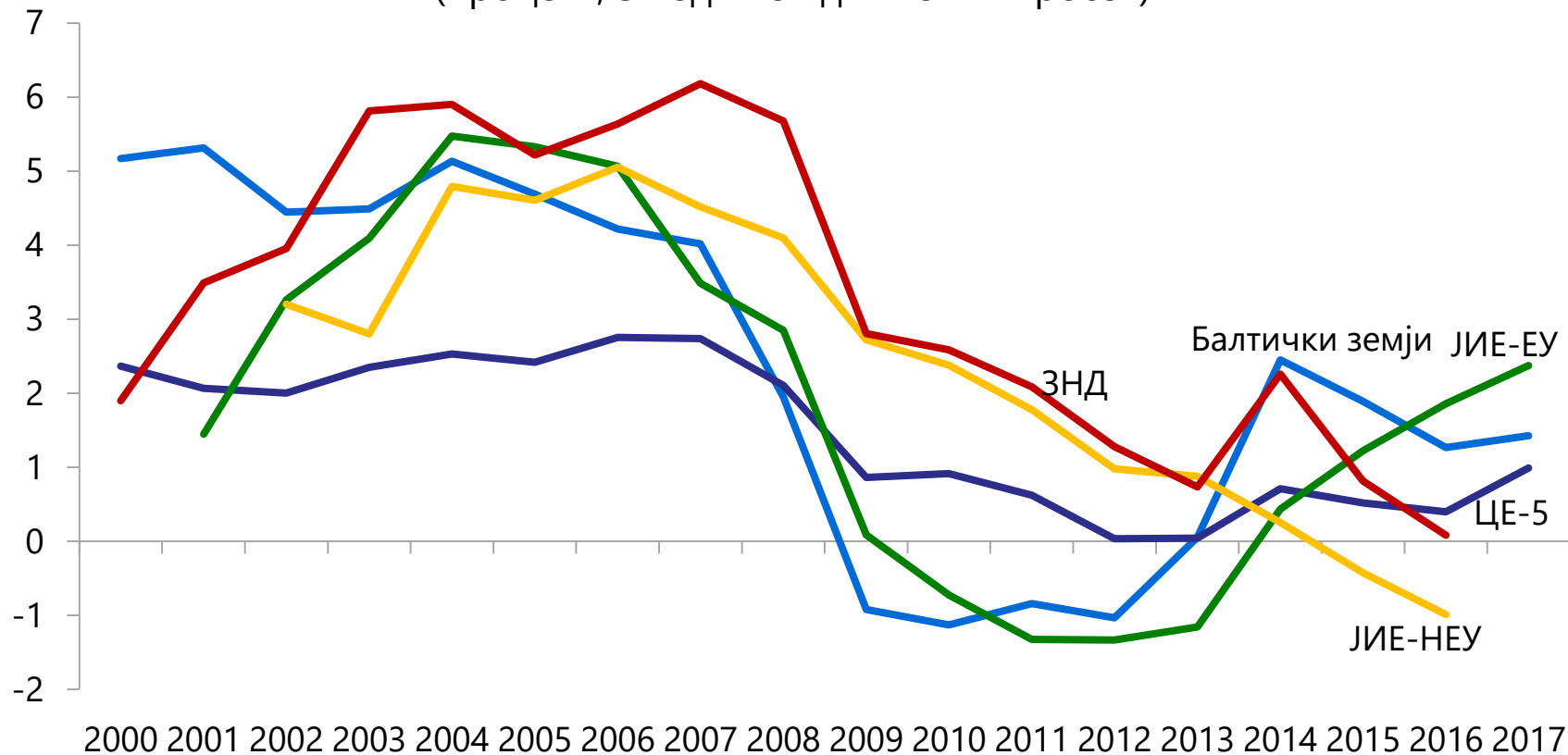

*Освен Македонија

Технолошкиот напредок и технолошката ефикасност се многу побавни

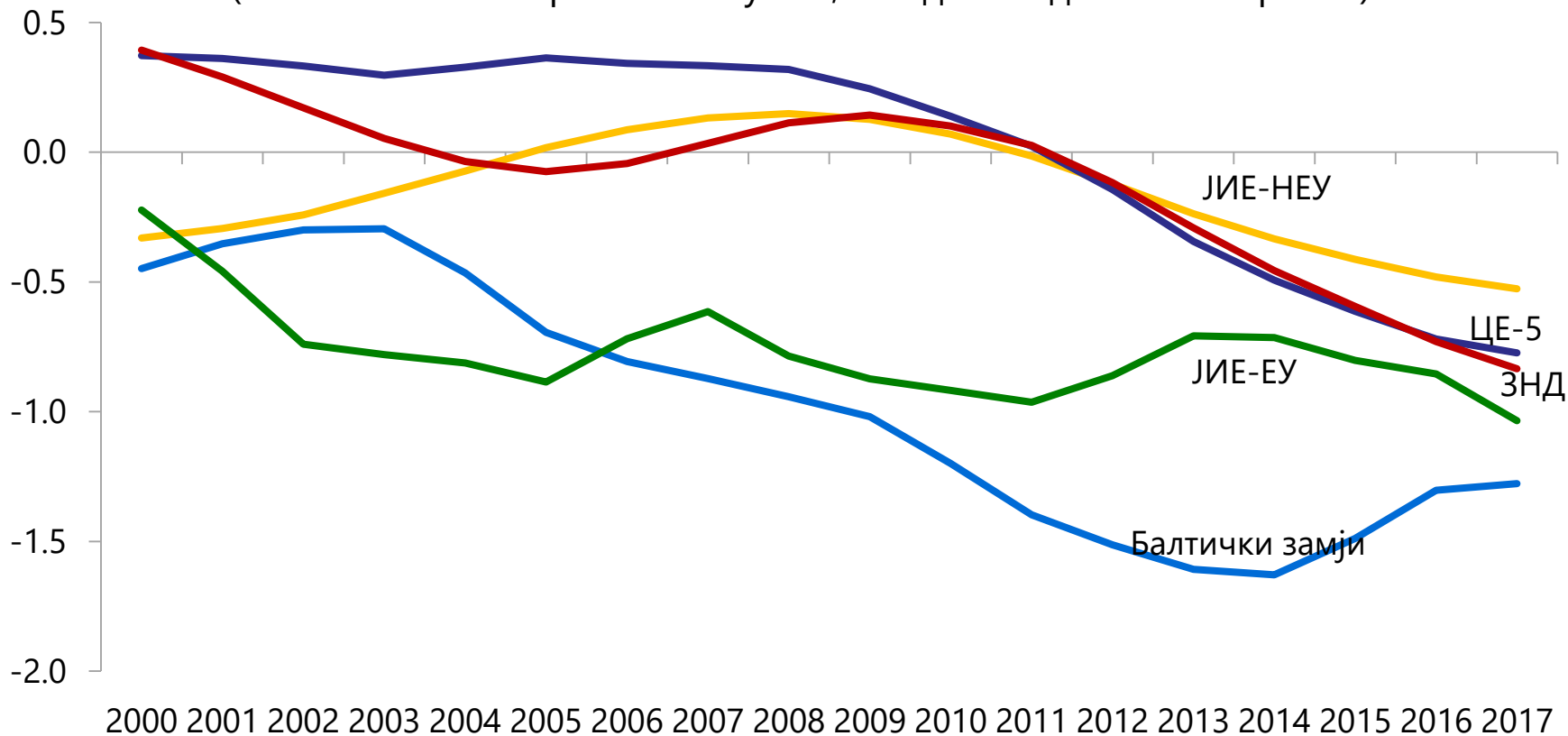
Раст на вкупната продуктивност на фактори
(процент, 5-годишен движечки просек)

Дополнително влошени од падот на бројот на работоспособно население

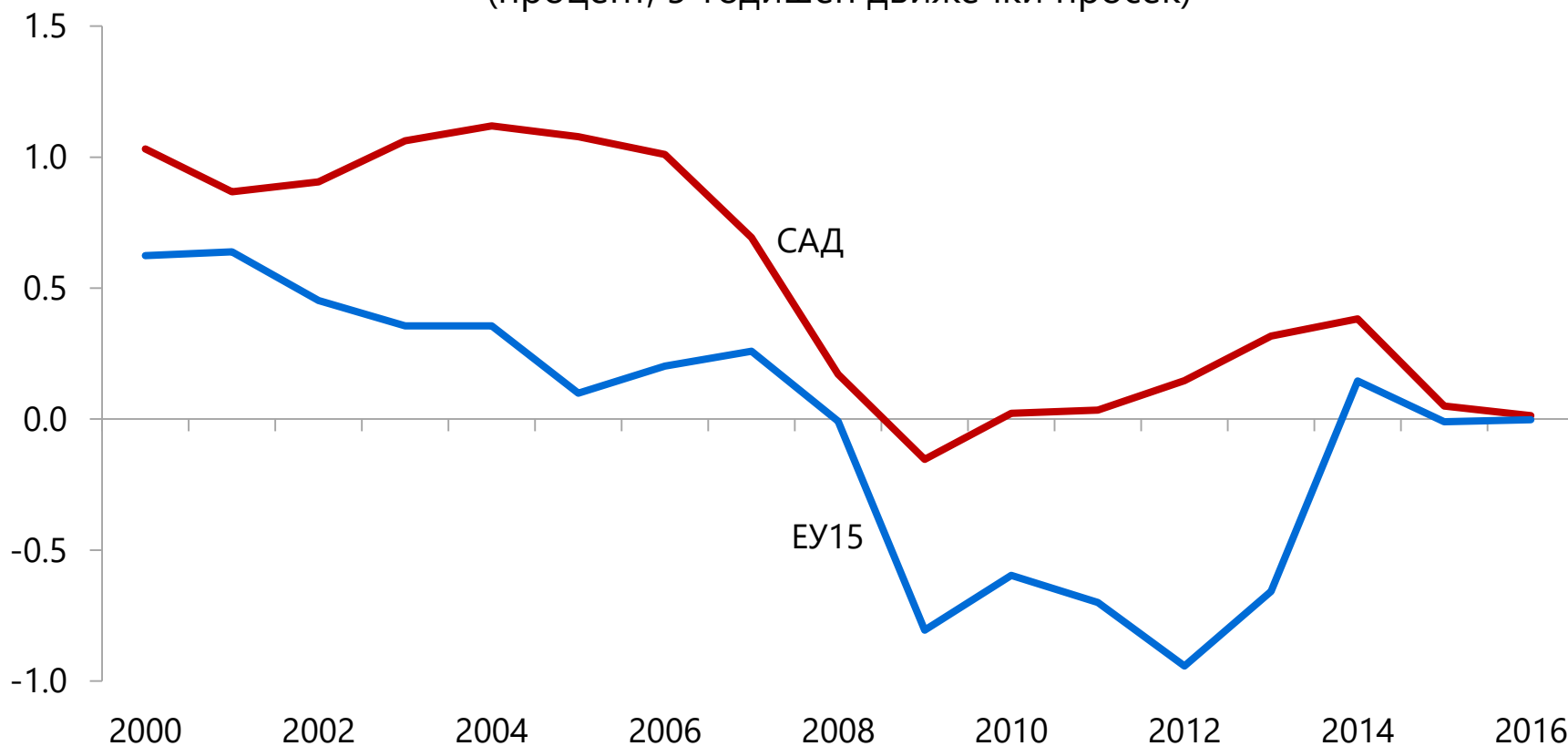
Раст на работоспособно население
(население на возраст 15-64 years, 5-годишен движечки просек)

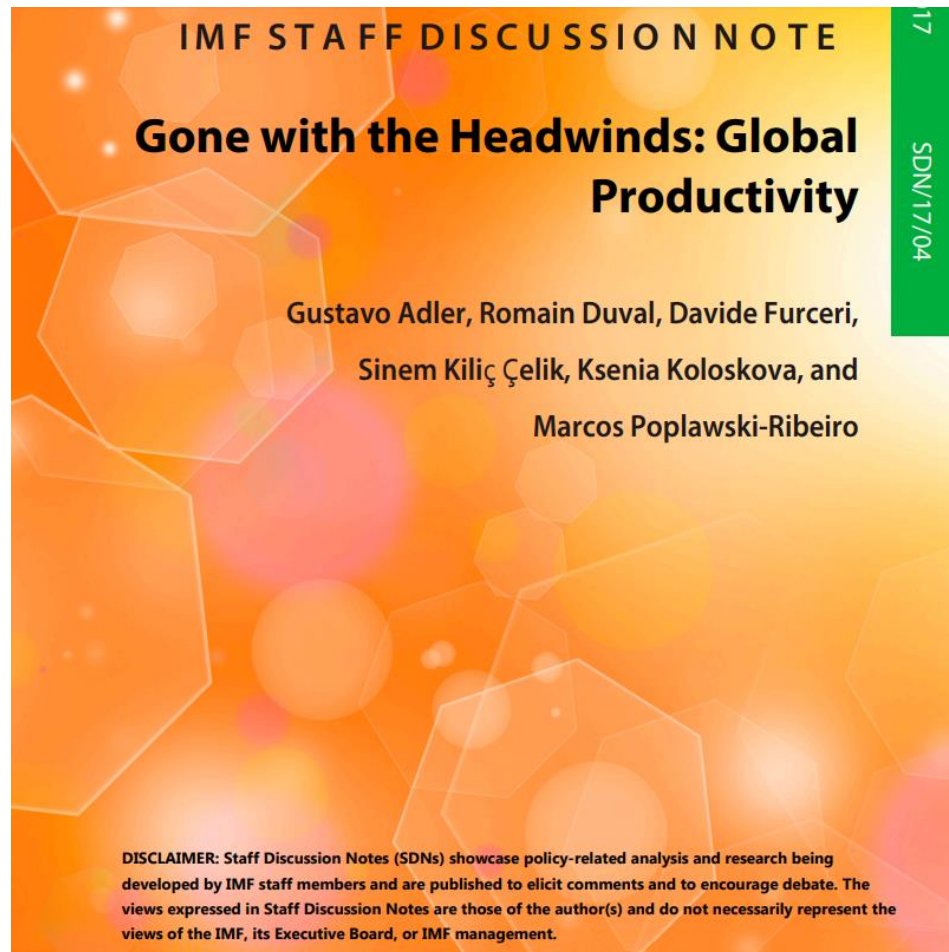
Падот во вкупната продуктивност на фактори е глобален проблем

Раст на вкупна продуктивност на фактори
(процент, 5-годишен движечки просек)

Зошто глобалната продуктивност на факторите е забавена?

Улога имаа неколку меѓусебно поврзани фактори

- До некој степен, проблеми со мерењата
- Слаби корпоративни биланси на состојба, строги кредитни услови коишто ги ограничуваат инвестициите во нематеријални средства
- Негативна повратна реакција на слаба агрегатна побарувачка, инвестиции и технолошки промени со инвестиција на капитал
- Зголемена економска неизвесност и неизвесност на политиките

Што може да се стори за да се поттикне растот на вкупна продуктивност на факторите

Да се решат неколку проблеми

- Ограничен пристап до финансиски услуги (на пр. за мали и средни претпријатија)
- Инфраструктурни јазови
- Неефикасни правни системи и други државни услуги

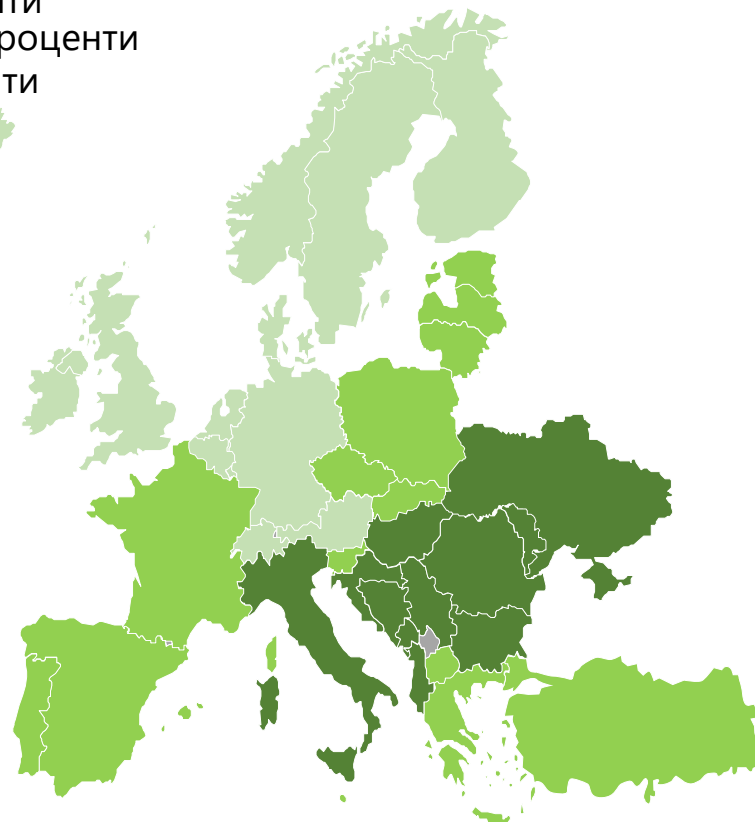
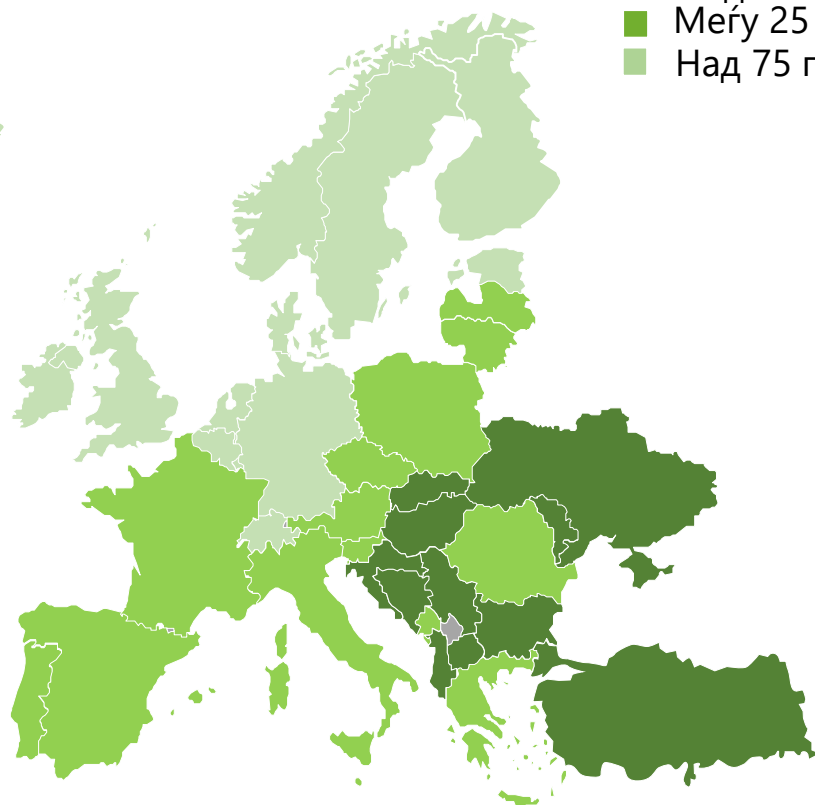
Зајакнување на институциите, посебно на судството

Независност на судството, 2015 г.

Непристрасни судови, 2015 г.

- Под 25 проценти
- Меѓу 25 и 75 проценти
- Над 75 проценти

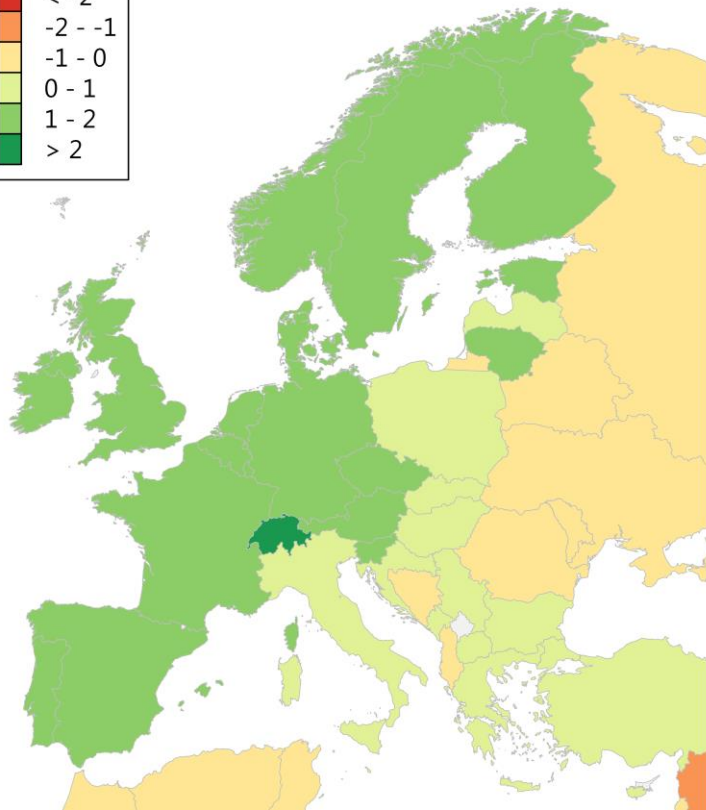
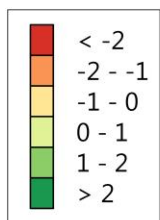

Други институционални показатели покажуваат дека е можно фаќање чекор со западна Европа

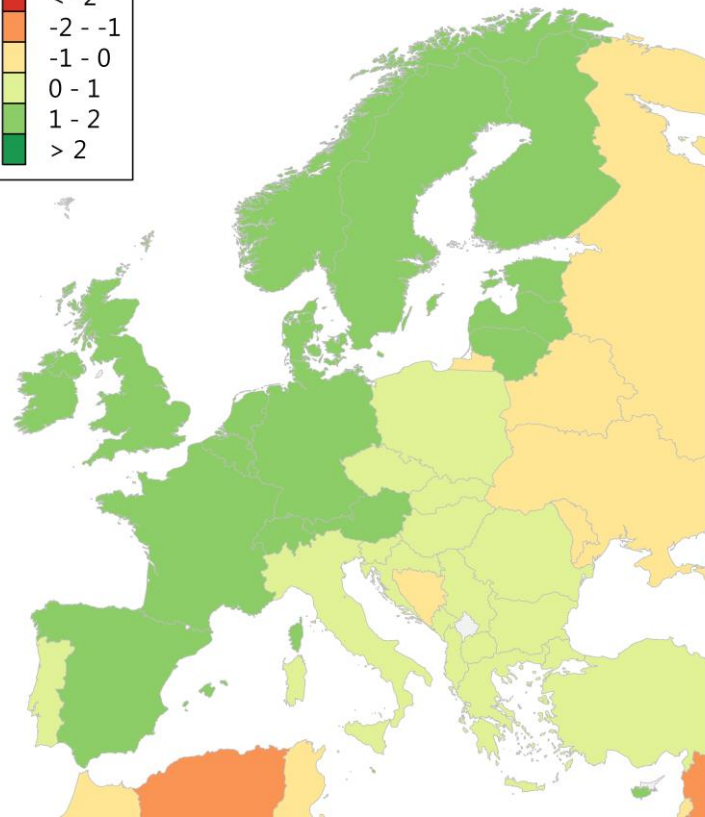
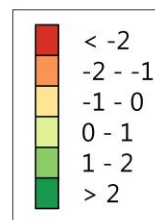

Светски показатели на управување, 2016 г.
(Се движи од -2,5 (слабо) до 2,5 (цврсто) управување)

Државна ефикасност

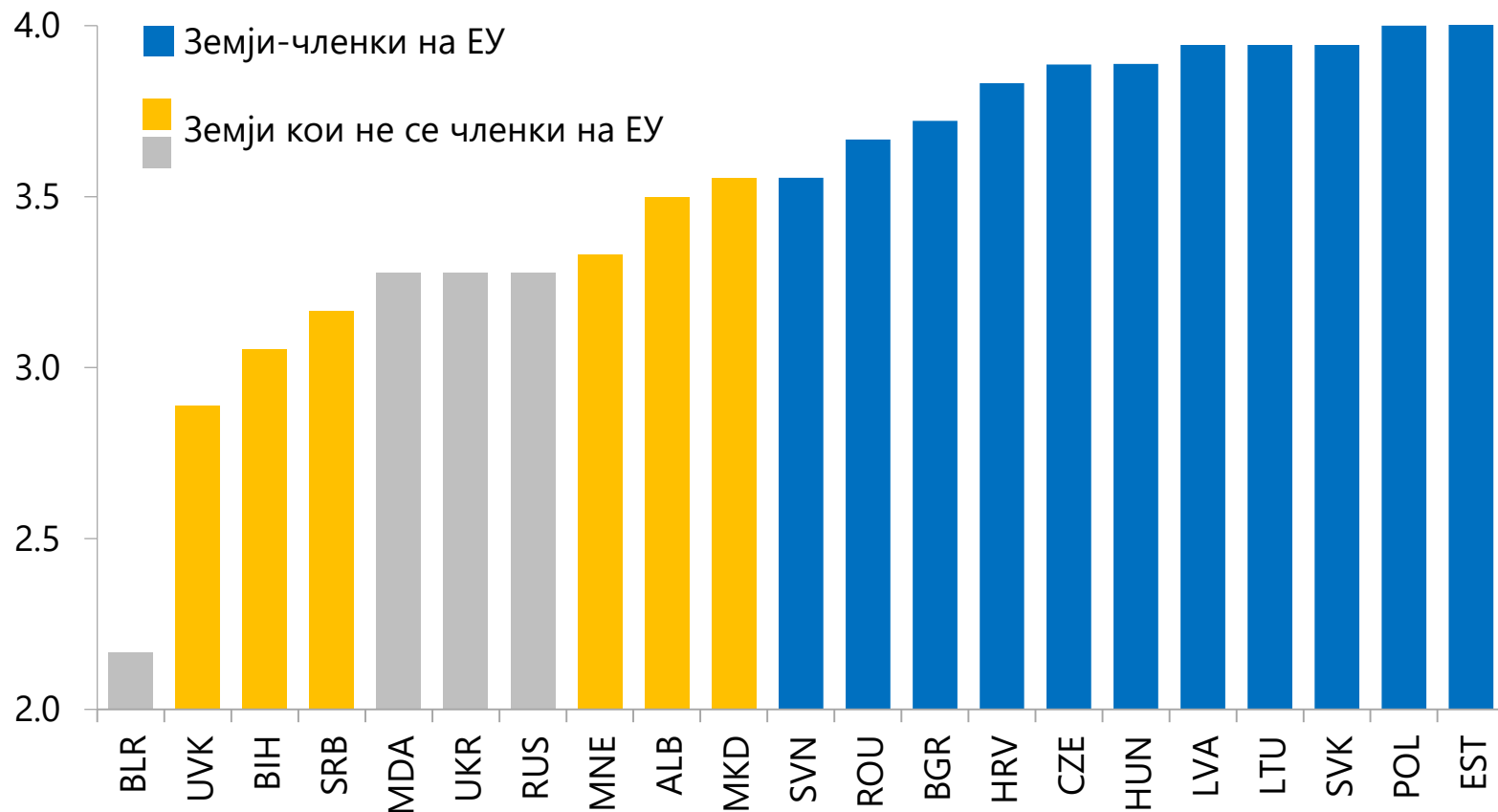
Регулаторен квалитет

Процесот за членство во ЕУ треба да доведе до зајакнати институции / завршување на транзицијата

Просек од шест позатели на ЕБОР во 2014 г.

Забелешка: 2007 г. за Чешката Република

Институционалните реформи придонесуваат кон ефикасноста

- Подобри институции го намалуваат иселувањето на стручни работници
- Ефективната заштита на правата на сопственост ги поттикнува инвестициите
- Институциите влијаат врз иновацијата преку зајакната доверба, соработка, заложба и спроведување на договори

ЗАКЛУЧОК

- ЦИЈИЕ е успешна во последниве години, со цврст раст и нагло намалување на невработеноста
- Растот не е толку висок како пред кризата
- Ќе биде предизвик да продолжат тековните стапки на раст
- Растот на продуктивноста треба да забрза; во одреден момент, пазарот на труд ќе стане пречка
- Ќе помогне реформа и подобрување на институциите

БЛАГОДАРАМ